

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

de voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IenM/BSK-2011/156150

Datum 24 november 2011
Betreft Commissievragen wetgevingsoverleg water 5 december

Geachte voorzitter,

Hiermee beantwoord ik, mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, conform uw verzoek de vragen die uw Kamer heeft gesteld over de voor het wetgevingsoverleg van 5 december 2011 geagendeerde wateronderwerpen:

1. Beleidsartikel 31 van de begroting van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (33000-XII),
2. de productartikelen 11 en 16 van het Infrastructuurfonds 2012 (33000-A)
3. de "Dummy Deltafonds" (32304-34)
4. het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds (29684-100)
5. het Deltaprogramma 2012 Werk aan de delta,
6. de Waterprojecten uit het MIRT-projectenboek (33000-A-3)
7. de Achttiende voortgangsrapportage Ruimte voor de Rivier en de resultaten van de externe tussentijdse evaluatie (30080-55)
8. de 20e Voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas (18106-207)
9. de Basisrapportage van het Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) (27625-237)
10. de Ontwerp Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk (32308-2)

Extra toegevoegd:

11. Vragen gesteld over de begroting: XII en Infrastructuurfonds.

1. Beleidsartikel 31 van de begroting van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

Wat is het informatiehuis Water? Wie is verantwoordelijk voor de inrichting, uitvoering, beheer en financiering ervan? Wat is uw rol hierin?

Antwoord 1

Het Informatiehuis Water is een samenwerkingsverband van Rijkswaterstaat, Het Waterschapshuis (Unie van Waterschappen) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) dat als taak heeft te zorgen voor een meer efficiënte uitwisseling en verwerking van gegevens voor het waterbeheer. Zo kunnen de waterbeheerders hun diverse (Europese) rapportageverplichtingen en andere werkprocessen met minder inspanning en kwalitatief beter uitvoeren.

Mijn rol is enerzijds die van medefinancier van het Informatiehuis, via de bijdrage van Rijkswaterstaat, en anderzijds die van gebruiker van producten van het Informatiehuis Water, ten behoeve van de uitvoering van en informatievoorziening over de nationale en internationale wetgeving op het gebied van water.

Vraag 2

Kunt u aangeven waarom artikel 31 niet is voorzien van informatie in kwalitatieve zin, waarin bijvoorbeeld de budgetflexibiliteit inzichtelijk wordt? Kunt u deze informatie alsnog verschaffen? Kunt u aangeven wat de voor- en nadelen zijn van de wijze van presentatie van budgetflexibiliteit voor artikel 31?

Antwoord 2

Dat er geen grafiek en tabel over de budgetflexibiliteit meer is opgenomen, is het gevolg van het traject "Verantwoord Begroten": De huidige praktijk in de begroting is dat veel uitgaven al voor 100% als juridisch verplicht aangemerkt worden. Hoewel deze werkwijze formeel juist is, komt de waarde van het instrument om inzicht te bieden in mogelijkheden tot amenderen, onvoldoende tot zijn recht. Het voorstel van het kabinet is om de budgetflexibiliteit niet meer kwantitatief op te nemen in de begroting, maar via een kwalitatieve toelichting inzicht te bieden in de budgetflexibiliteit.

Vraag 3

Waar in de begroting 2012 is helderheid verschaft over de effecten van de natuurontwikkelingbezuinigingen op de planning en doorgang van projecten op het gebied van de waterhuishouding? Op welke wijze en welke termijn wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de motie Jansen c.s. over de bezuinigingen op natuurontwikkeling (Kamerstuk 27 625, nr. 221)?

Antwoord 3

In de begroting 2012 kon nog geen helderheid verschaft worden over de gevolgen van de bezuinigingen op natuur voor waterprojecten. Besluitvorming hierover bij het ministerie van EL&I heeft nog niet plaatsgevonden. Deze maand zal mijn antwoord op de motie Jansen c.s. in een brief aan de Tweede Kamer aangeboden worden.

Vraag 4

Hoe gaat u meten en inzichtelijk maken dat de maatregelen in het Bestuursakkoord Water leiden tot een doelmatigheidswinst van tien procent? Is hiervoor een nulmeting verricht?

Antwoord 4

In het Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de partijen gezamenlijk streven naar 750 miljoen doelmatigheidswinst structureel vanaf 2020 en dat zij dit zullen monitoren. Op dit moment wordt gewerkt aan de opzet voor de monitor en de uitvoering van de bijbehorende nulmeting.

Vraag 5

Wat is precies de relatie tussen het mestbeleid en het waterkwaliteitsbeleid? Welke beleidsafwegingen zijn er tussen deze beide beleidsterreinen gemaakt? Welke gevolgen hebben de keuzes binnen het mestbeleid gehad voor de uitvoering en financiering van de waterkwaliteitsmaatregelen?

Antwoord 5

Het mestbeleid richt zich op de vermindering van stikstof en fosfaat afkomstig van agrarische bronnen met als doel de realisatie op termijn van de 50 mg nitraatnorm in het grond- en oppervlaktewater en de vermindering van eutrofiering van het oppervlaktewater. De maatregelen die in het kader van het mestbeleid worden genomen maken onderdeel uit van een breder pakket aan maatregelen die nodig zijn om waterkwaliteitsdoelen voor oppervlaktewater en grondwater te realiseren, zoals voor de Kaderrichtlijn Water. Aanvullend op het mestbeleid richt het waterkwaliteitsbeleid zich met name op de vermindering van emissies afkomstig uit andere bronnen zoals rioolwaterzuiveringsinstallaties, overstorten en industrie en op het nemen van inrichtingsmaatregelen in het watersysteem. Conform de motie van Van der Vlies c.s. (Kamerstuk 27625 nr. 92) worden aanvullende maatregelen bij agrarische ondernemers ten behoeve van het waterkwaliteitsbeleid, die verdergaan dan verplichte maatregelen op grond van het mestbeleid en het Activiteitenbesluit, genomen op basis van vrijwilligheid.

Vraag 6

Waarom hebt u het staafdiagram met het percentage waterkeringen, dat voldoet aan de normen, niet voldoet aan de normen of geen oordeel kent, niet meer opgenomen in de begroting?

Antwoord 6

Vanwege de nieuwe begrotingssystematiek 'Verantwoord begroten' is de staafdiagram niet opgenomen. De Kamer wordt voor het wetgevingsoverleg van 5 december 2011 geïnformeerd over de resultaten van de derde landelijke toetsing op veiligheid van de primaire waterkeringen.

Vraag 7

Kunt u aangeven wat inhoudelijk wordt verstaan onder dijken die vallen in de categorie "geen oordeel" en wat er concreet is gedaan om dit percentage te verkleinen?

Antwoord 7

Als het oordeel luidt "geen oordeel", betekent dit dat de waterkeringbeheerder extra onderzoek zal moeten uitvoeren om tot een oordeel te komen. In de derde toetsing zal dit percentage naar verwachting worden verlaagd door extra inzet van de waterkeringbeheerder om de betreffende waterkeringen gedetailleerd te onderzoeken en door de mogelijkheid om via een zogenaamd "beheerdersoordeel" tot een veiligheidsoordeel van de waterkeringen te komen.

Vraag 8

Waarom zijn de artikelen over waterkwantiteit (vorig jaar: 31.04) en waterkwaliteit (vorig jaar: 31.05) samengevoegd tot één beleidsartikel (Nu; 31.04)? Gaat deze samenvoeging ten koste van het budgetrecht van de Kamer? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe motiveert u deze keuze?

Antwoord 8

Zoals in de leeswijzer van de begroting is aangegeven is artikel 31 aangepast op basis van de systematiek van verantwoord begroten. Hierbij worden de operationele doelstellingen Waterkwaliteit en Waterkwantiteit integraal bekeken. Daarnaast liep het budget voor Waterkwantiteit sterk af naar minder dan € 0,3 mln. per jaar. De feitelijke inzet van de middelen voor opdrachten, subsidies en bijdragen aan internationale organisaties is in het artikelonderdeel nader toegelicht. Deze samenvoeging gaat dan ook niet ten koste van het budgetrecht, omdat het budget alleen is verschoven naar een ander artikelonderdeel. De Kamer heeft altijd mogelijkheden tot amenderen.

Vraag 9

Waarom is er gekozen voor toevoeging van een extra subartikel (31.04) 'Water in Gebieden'? Wat houdt dit subartikel precies in en kunt u toelichten wat in dat kader uw verantwoordelijkheden zijn? Kunt u aangeven tot waar uw verantwoordelijkheid reikt voor wat betreft het 'water in gebieden', waar deze verantwoordelijkheid gedeeld wordt met provincies en waterschappen en vanaf waar het de verantwoordelijkheid betreft van provincies en waterschappen? Waarover gaat u straks verantwoording afleggen en waarover niet?

Antwoord 9

Subartikel 31.04 'Water in Gebieden' geeft uitdrukking aan de verantwoordelijkheid van IenM bij het ontwikkelen en implementeren van beleid ten behoeve van het realiseren van de integrale wateropgave in gebieden met grote rijkswateren. Dit vindt plaats in nauwe samenspraak met provincies en waterschappen, die verantwoordelijk zijn voor het regionale watersysteem. Daarnaast gaat het artikel over de ambitie om het waterbelang goed te borgen in ruimtelijke afwegingen, via instrumenten zoals de watertoets. De ruimtelijke afwegingen worden gemaakt door rijk, provincie of gemeente. Het rijk heeft hier een systeemverantwoordelijkheid. Het waterbeleid voor gebieden is vastgelegd in het Nationaal Waterplan. Ik rapporteer regelmatig over de uitvoering van de acties uit het Nationaal Waterplan.

Vraag 10

Welke sturingsmogelijkheden heeft u straks nog bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma en waarop kan de Kamer u nog aanspreken?

Antwoord 10

In het Bestuurakkoord Water is afgesproken dat het Rijk eindverantwoordelijk is en blijft voor de waterveiligheid. Ik stel jaarlijks het Hoogwaterbeschermingsprogramma in het kader van het Deltaprogramma vast en rapporteer dit aan de Tweede Kamer. Het Rijk draagt 50% bij in de bekostiging van het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma en beschikt daarmee over sturingsmogelijkheden door het stellen van regels en eisen aan de wijze waarop beheerders in aanmerking komen voor een Rijksbijdrage.

Het gaat om soberheid, doelmatigheid en strakke beheersing. Het Hoogwaterbeschermingsprogramma is onderdeel van de uitvoering van het Deltaprogramma.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 11

Waarom zijn relevante indicatoren voor waterkwantiteit en waterkwaliteit, voor zowel het hoofd- als regionale watersysteem, verdwenen?

Antwoord 11

Zoals in de leeswijzer van de begroting is aangegeven is artikel 31 aangepast op basis van de systematiek van verantwoord begroten. De indicatoren voor het regionaal watersysteem zijn hiermee vervallen, omdat de Minister daarvoor slechts systeemverantwoordelijk is. De effectindicatoren voor het hoofdwatersysteem zijn vervallen, omdat deze onvoldoende inputgericht zijn.

Vraag 12

Kunt u aangeven wanneer in het najaar de resultaten van de derde Landelijke Rapportage Toetsingen (LRT-3) kunnen worden verwacht?

Antwoord 12

De landelijke resultaten van de 3e toetsing worden voor het wetgevingsoverleg van 5 december 2011 gerapporteerd aan de Kamer.

Vraag 13

Kunt u aangeven wat er gedaan wordt aan het oplossen en voorkomen van kleine onverwachte storingen aan bijvoorbeeld de regelsystemen van stuwen en spuien?

Antwoord 13

Iedere zes jaar laat Rijkswaterstaat de objecten grondig inspecteren. Hiermee wordt inzicht verkregen in de onderhoudstoestand en de maatregelen die de komende jaren nodig zijn om het object te laten blijven functioneren. Op basis van deze gegevens worden de onderhoudsplannen opgesteld. Het onderhoud wordt daarna uitgevoerd door aannemers.

In aanvulling daarop monitort Rijkswaterstaat (de Regionale Diensten) het dagelijks functioneren van de objecten. Mocht er, ondanks deze voorzorgsmaatregelen, toch sprake zijn van onverwachte uitval of storingen, dan zijn er servicecontracten met aannemers om de storing op zo kort mogelijke termijn te herstellen.

Vraag 14

Leiden de afspraken in het Bestuursakkoord Water tot een wijziging in de uitvoering en taak- en lastenverdeling van het Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2010-2015?

Antwoord 14

Het aandeel van het Rijk binnen de beoogde doelmatigheidswinst uit het Bestuursakkoord Water is relatief beperkt en zal worden gerealiseerd door middel van efficiencymaatregelen. Daarnaast worden er tussen Rijkswaterstaat en de Waterschappen afspraken voorbereid over de overdracht van het beheer en onderhoud van keringen en waterwegen van het Rijk naar de Waterschappen en ook van Waterschap naar Rijk. Dat geeft enig maar ook beperkt effect op de taak- en lastenverdeling van het Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2010-2015.

Vraag 15

Waarom is twee procent van de maatregelen in het kader van de Kaderrichtlijn Water in het Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2010-2015 komen te vervallen? Kunt u uw antwoord nader toelichten?

Antwoord 15

In het Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren (BPRW) 2010-2015 zijn alle KRW-maatregelen (meer dan 350) voor de Rijkswateren opgenomen. De categorie vervallen/onbekend van 2% omvat een aantal maatregelen die per abuis zijn opgevoerd of waarvan bleek dat deze niet door RWS maar door een waterschap worden uitgevoerd.

Vraag 16

Waarom wordt in de indicator over het aantal Kaderrichtlijn Watermaatregelen van Rijkswaterstaat geen relatie meer gelegd met de kosten?

Antwoord 16

De maatregelen beogen de doelen van de Kaderrichtlijn Water te realiseren. De relatie met de kosten wordt gelegd in de begroting van het Infrastructuurfonds en het MIRT.

Vraag 17

Heeft Nederland de doelen van de Kaderrichtlijn Water gehaald als alle maatregelen, die in dat kader worden genomen, zijn uitgevoerd? Is de voortgang van de geplande maatregelen wel een juiste indicator voor het halen van genoemde doelen?

Antwoord 17

Voor de rijkswateren is ingeschat dat uitvoering van de maatregelen leidt tot realisatie van de ecologische doelen van de Kaderrichtlijn Water. Daarmee is de voortgang van de geplande maatregelen een juiste indicator voor het halen van genoemde doelen.

Vraag 18

Hoe kan op basis van de begroting 2012 straks een oordeel worden geveld over de effectiviteit van de maatregelen ten behoeve van de waterkwaliteit in Nederland? Hoe waarborgt u de kwaliteit en juistheid van de gegevens voor de rapportage aan de Europese Commissie over de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water, gezien het feit dat er in de begroting 2012 geen indicatoren meer voor regionale wateren zijn opgenomen?

Antwoord 18

De doelstelling van het onderdeel waterkwaliteit op de begroting is "Het bereiken van een goede ecologische en chemische kwaliteit van de oppervlaktewateren in de stroomgebieden van de Rijn, Maas, Schelde, Eems en de Noordzee en het bereiken van een goede chemische en kwantitatieve toestand van de grondwateren in de vier stroomgebieden, conform de voorschriften zoals opgenomen in de Kaderrichtlijn Water." Het rijk heeft een primaire verantwoordelijkheid voor het hoofdwatersysteem en daarom is de voortgang van de uitvoering van de maatregelen van Rijkswaterstaat als indicator opgenomen. De indicator voor het regionaal watersysteem is geschrapt omdat IenM hier alleen systeemverantwoordelijk voor is.

Daarnaast wordt regelmatig over de voortgang van de uitvoering van maatregelen voor alle waterlichamen gerapporteerd. Conform de eisen van de Kaderrichtlijn Water zullen de resultaten die in 2012 aan de Kamer worden gepresenteerd, ook

aan de Europese Commissie worden gerapporteerd.
De effectindicator voor het hoofdwatersysteem is vervallen omdat dit naast het beheer van het watersysteem ook een resultante is van de natuurlijke omstandigheden. De toestand van alle waterlichamen wordt gemonitord en voor iedere planperiode weergegeven in de Stroomgebiedbeheerplannen. Hiermee wordt kennis verkregen over de effectiviteit van de maatregelen ten behoeve van de waterkwaliteit in Nederland. Met deze kennis kan eventueel het maatregelpakket worden bijgestuurd.

Vraag 19

Hoe waarborgt u dat het nationale waterbeleid adequaat geïmplementeerd en uitgevoerd wordt door decentrale overheden en waterbeheerders? Bent u in de laatste tien jaar door de Europese Commissie in gebreke gesteld op het terrein van de Kaderrichtlijn Water? Lopen er momenteel geschillen met de Europese Commissie? Zo ja, waarom en wat zijn hiervan de (financiële) consequenties?

Antwoord 19

Het nationale waterbeleid komt tot stand na een intensieve samenwerking tussen rijk, decentrale overheden en waterbeheerders. Een adequate implementatie en uitvoering is gewaarborgd doordat de verantwoordelijkheden van alle partijen zijn vastgelegd in het Waterwet en nader geconcretiseerd in het Bestuursakkoord Water.

Nederland is één van de 11 lidstaten die in gebreke is gesteld vanwege de interpretatie van het begrip "waterdienst" uit de KRW. De lidstaten zijn van mening dat de KRW zich beperkt tot de levering en afvoer van water (drinkwater en afvalwater), terwijl de Commissie ook allerlei andere functies mee wil nemen (waterkracht, scheepvaart, overstromingsbeheer). Voor deze waterdiensten moeten dan de kosten worden teruggevorderd op de gebruikers. De consequenties van de ingebrekestelling zijn pas duidelijk na afronding van de ingebrekestellingsprocedure.

Vraag 20

Kunt u aangeven wat de budgettaire gevolgen zijn van het Bestuursakkoord Water?

Antwoord 20

De budgettaire gevolgen van het Bestuursakkoord Water worden verantwoord op artikel 16 van het Infrastructuurfonds. Hierin is bij artikel 16.09 een specificatie opgenomen van de ontvangsten van de waterschappen. De bijdrage van de waterschappen is op artikel 16.09 als ontvangsten geraamd. De waterschappen dragen vanaf 2011 81 miljoen bij aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma. In 2014 wordt bij continuering van de afspraken deze bijdrage verhoogd tot 131 miljoen en vanaf 2015 wordt de bijdrage 181 miljoen per jaar structureel.

Vraag 21

Kunt u aangeven welk gedeelte van de uitgaven van artikel 31 juridisch verplicht is?

Antwoord 21

Van de totale programmauitgaven op artikel 31 is naar verwachting 55 % op 1 januari 2012 juridisch verplicht. De resterende middelen zijn bestuurlijk of beleidsmatig gebonden danwel complementair noodzakelijk.

Vraag 22

Wanneer wordt het onderzoek uitgevoerd naar de selectie van "prioritaire beleidsthema's" en wanneer wordt de Kamer daarover geïnformeerd?

Antwoord 22

De voorbereiding voor het onderzoek naar de selectie van "prioritaire beleidsthema's" ten behoeve van het volgende beleidsplan (brede rijksvisie als opvolger van het nationaal Waterplan) begint in 2012. De Tweede Kamer wordt met de begroting 2013 over de stand van zaken geïnformeerd.

Vraag 23

Wat wordt bedoeld met het "bredere nationaal plan"?

Antwoord 23

Conform afspraak in het Bestuursakkoord Water zal er na afloop van het huidige nationaal Waterplan geen nieuw afzonderlijk beleidsplan gemaakt worden. Het waterbeleid zal worden geïntegreerd in de Omgevingsvisie die als planfiguur is voorzien in de in voorbereiding zijnde Omgevingswet.

Vraag 24

Hoe verhouden de kennisbijeenkomsten, die in 2012 worden georganiseerd over de normering van waterveiligheid, zich tot het in het Deltaprogramma 2012 aangekondigde principebesluit over de normering van dijken, welke eind 2011 genomen zou worden?

Antwoord 24

Op basis van de uitgevoerde studies (een maatschappelijke kosten batenanalyse en een slachtofferrisicoanalyse) zal ik nog voor het wetgevingsoverleg water van 5 december mijn eerste beeld over de totale toekomstige veiligheidsopgave schetsen. De uitwerking van de veiligheidsopgave zal, onder regie van de deltacommissaris, samen met de gebiedsgerichte deelprogramma's van het Deltaprogramma worden opgepakt. Hierbij wordt gekeken naar verschillende soorten maatregelen: naar preventieve maatregelen ter voorkoming van een overstroming, zoals extra dijkversterking, een betere ruimtelijke inrichting en een verdere verbetering van de rampenbeheersing (meerlaagsveiligheid). De uitgevoerde studies leveren geen wettelijke normen op. De studies zijn bouwstenen op basis waarvan met alle betrokken partijen per gebied bekeken moet worden welke soorten maatregelen nodig en mogelijk zijn. Onderdeel van deze gezamenlijke aanpak is een informatieronde langs de gebiedsgerichte deelprogramma's om de uitkomsten van de studies toe te lichten.

Vraag 25

- a. Welke normen voor veiligheid vormen de basis voor de vierde toetsing die vanaf 2017 wordt uitgevoerd?
- b. Hoe verhoudt de voorbereiding van deze vierde toetsing zich tot het aangekondigde principebesluit dat eind 2011 genomen zou worden?

Antwoord 25

In 2014 zal de deltacommissaris één samenhangend voorstel voor de deltabeslissingen voorleggen. Eén onderdeel van de deltabeslissing Waterveiligheid betreft het voorstel van de deltacommissaris om de waterveiligheidsnormen te actualiseren. In 2015 neemt het kabinet een beslissing over deze voorstellen van de deltacommissaris.

Vraag 26

Gaan het Hoogwaterbeschermingsprogramma 3 en Hoogwaterbeschermingsprogramma 4 straks integraal onderdeel uitmaken van het integrale waterveiligheidsprogramma en het Deltaprogramma of blijven het gescheiden uitvoeringsprogramma's?

Antwoord 26

Deze programma's gaan integraal onderdeel uitmaken van het integrale waterveiligheidsprogramma en het Deltaprogramma. Op dit moment is er nog sprake van onderscheiden uitvoeringsprogramma's. Met de komst van het Deltaprogramma wordt onder regie van de deltacommissaris toegewerkt naar één integraal of samenhangend waterveiligheidsprogramma als belangrijk onderdeel van het jaarlijkse Deltaprogramma. Bij de totstandkoming van de programmering en de aansturing van de uitvoering zal vanzelfsprekend recht worden gedaan aan de onderscheiden verantwoordelijkheden van de bestuurlijke partners van het Deltaprogramma.

Vraag 27

Kunt u concretiseren op welke wijze "veilige vervoers- en watersystemen en een duurzame leefomgeving gestimuleerd" zullen worden?

Antwoord 27

De vraag slaat op beleidsartikel 38, dit maakt geen onderdeel uit van de agenda van het wetgevingsoverleg water op 5 december.

Vraag 28

Is er sprake van continue toetsing van waterkeringen, gezien het feit dat er een vierde toetsing op waterveiligheid wordt voorbereid voor 2017?

Antwoord 28

De Deltabeslissing Waterveiligheid die naar verwachting in 2014 wordt genomen heeft mogelijk gevolgen voor het instrumentarium waarmee de toetsing op waterveiligheid wordt uitgevoerd. Voorgesteld is daarom om de start van de 4e ronde toetsing uit te stellen tot er duidelijkheid is over deze Deltabeslissing, doch tot uiterlijk 2017. De beheerder van primaire keringen heeft evenwel doorlopend de zorgplicht voor de keringen en daarmee de verplichting om continu op de hoogte te zijn van de toestand van zijn keringen.

Vraag 29

Hoe verhouden de lopende projecten in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport in de Zuidwestelijke Delta, het Volkerak-Zoommeer en Grevelingen zich tot de in voorbereiding zijnde deltabeslissing Rijn-Maasdelta?

Kunt u een opsomming geven van de belangrijke beslismomenten voor de komende twee jaar voor de lopende MIRT-projecten in de Zuidwestelijke Delta, het Volkerak-Zoommeer en Grevelingen?

Antwoord 29

Er worden alleen (deel)besluiten genomen over de MIRT-projecten Grevelingen en Volkerak-Zoommeer die passen binnen de kaders van het Deltaprogramma, waaronder de deltabeslissing Rijn-Maasdelta. Medio 2012 wordt in overleg met de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta:

- een voorkeursbesluit verwacht over de MIRT-verkenning Capaciteit Volkeraksluizen.
- bezien of besluitvorming mogelijk is over enkele 'altijd goed' maatregelen zoals het Tidal Test Centre (Getijcentrale Brouwersdam) en (zoet)waterinnovaties op weg naar een duurzame en vitale delta, waaronder het bellenscherm Nieuwe Waterweg.

Deze besluiten hebben geen onomkeerbare gevolgen voor de ontwikkeling van het gebied en staan verantwoorde deltabeslissingen dus niet in de weg.

In synergie met de deltabeslissingen wordt in de periode 2014-2015 structureel besluit verwacht over de samenhangende ontwikkelrichting van Grevelingen en Volkerak-Zoommeer: wel of geen getij op de Grevelingen (in combinatie met een getijcentrale), wel of geen waterberging op de Grevelingen, een zoet of een zout Volkerak-Zoommeer en dergelijke.

Vraag 30

Kunt u aangeven hoe hoog de jaarlijkse contributies zijn die Nederland betaalt aan Oslo-Parijs (Conventie voor de bescherming van het mariene milieu van de Noord-Oost Atlantische Oceaan, inclusief de Noordzee) en de rivierencommissies en hoe deze contributies worden besteed?

Antwoord 30

De jaarlijkse contributie van Nederland aan de OSPAR-commissie bedraagt € 100.000,-, aan de Internationale Rijncommissie € 340.000,-, aan de Internationale Maascommissie € 145.000,- en aan de Internationale Scheldecocommissie € 30.000,-. De jaarlijkse kosten van deze commissies worden voor het grootste deel bepaald door de salarissen van de medewerkers van de secretariaten. Daarnaast zijn er kosten voor huisvesting, bedrijfskosten, computerapparatuur en software, publicaties, etc. Via een verdeelsleutel, die verschilt per commissie, worden de kosten omgeslagen over de verdragspartijen.

Vraag 31

Kunt u voor de uitgaven binnen de post Ruimte voor de Rivier in 2012 en verder aangeven hoe deze zouden veranderen, als wordt uitgegaan van een Rijnafvoer van 12.600 kubieke meter per seconde in plaats van 16.000 kubieke meter per seconde?

Antwoord 31

Ruimte voor de Rivier heeft als doelstelling het veilig afvoeren van 16.000 m³/s in 2015. Deze afvoer is gekoppeld aan de normen zoals vastgelegd in de Waterwet.

2. De productartikelen 11 en 16 van het Infrastructuurfonds 2012

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

Waarom nemen de uitgaven voor groot variabel onderhoud waterbeheer af tot nul? Is er geen onderhoud meer nodig?

Antwoord 1

Dit artikelonderdeel is opgenomen voor de uitgaven die voortvloeien uit het plan van aanpak beheer en onderhoud dat als verdiepbijlage bij de begroting 2004 was gevoegd. De hieruit voortvloeiende activiteiten hadden betrekking op de aanpak van achterstallig onderhoud. Het merendeel van de in dit plan opgenomen projecten is inmiddels afgerond. Alleen het project Stuwten Nederrijn/Lek loopt nog door na 2011. Voor toekomstig groot variabel onderhoud en mogelijke vervangingen loopt momenteel de risico inventarisatie Natte Kunstwerken (RINK). Voor de uitgaven die daaruit kunnen voortvloeien is in de periode 2021 tot en met 2028 een reservering opgenomen in de meerjarige budgetten. Binnen het basispakket beheer en onderhoud (artikel 11.02) wordt daarnaast het reguliere beheer en onderhoud geraamd en verantwoord.

Vraag 2

Waarom nemen de uitgaven 'Realisatieprogramma waterbeheeren' zo sterk af tot 2016?

Antwoord 2

Het realisatieprogramma waterbeheeren bestaat uit een beperkt aantal regelingen/projecten met een eindig karakter. De opgenomen reeks weerspiegelt de daarbij behorende kasramingen die dus ook eindig zijn. De afname van de uitgaven voor Realisatieprogramma waterbeheeren is gespecificeerd in het projectoverzicht Realisatieprogramma Waterbeheeren op pagina 25, waarin zichtbaar is dat de projecten in de komende jaren worden afgerond, met uitzondering van het verbeterprogramma waterkwaliteit Rijkswateren waarop een taakstelling in het Regeerakkoord is verwerkt.

Vraag 3

Per wanneer zijn de Natura 2000-regimes voor de Caribische natuurgebieden definitief vastgesteld?"

Antwoord 3

Het natura 2000 regime is niet van toepassing op Caribisch Nederland. De bescherming van natuurgebieden in Caribisch Nederland vindt plaats vanuit de Wet grondslagen natuurbeheer en bescherming BES welke valt onder de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Vraag 4

Bent u, gelet op de (nieuwe) verantwoordelijkheid voor de bijzondere gemeenten in het Caribische deel van het Koninkrijk, bereid de Caribische arealen separaat op te nemen in de volgende begroting en bij aankomende rapportages? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

De bijzondere gemeenten in het Caribische deel van het Koninkrijk maken deel uit van het toezichtsareal van de inspectie. Het is niet gebruikelijk om over separate

gemeentes te rapporteren in de begroting.

Als er aanleiding toe is, wordt er in het publieksjaarverslag specifiek beschreven in welk areaal door de Inspectie actie is ondernomen.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 5

Op welke wijze gaat u uitvoering geven aan de (beheers)verantwoordelijkheid voor de Caribische eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba? Op welke wijze wordt hier omgegaan met inspecties?

Antwoord 5

Toezicht waarvoor het openbaar lichaam verantwoordelijk voor is:

Omdat het toezicht op Caribisch Nederland nog verder ontwikkeld moet worden zal worden bekeken hoe I&M hierin kan ondersteunen waarbij de focus ligt op kennisuitwisseling en scholing om zodoende het toezicht op eilandsniveau verder te professionaliseren.

Toezichttaken waar de IVW voor verantwoordelijk is:

Het toezicht op Caribisch Nederland zal worden ondergebracht onder de in Nederland gebruikelijke toezichtssystematiek maar maatwerk is daarbij wel het uitgangspunt. Momenteel wordt er gezien hoe het toezicht in Caribisch Nederland verder zal worden vormgegeven.

Vraag 6

Heeft het versoberen van het onderhoudsniveau gevolgen voor de waterveiligheid?

Antwoord 6

De genoemde versoberingen betreffen het totale pakket van Beheer & Onderhoud. In verband met het voldoen aan de normen op het gebied van veiligheid en betrouwbaarheid van de afvoer van het water wordt op de hoofdwatersystemen niet versoberd.

Vraag 7

Wat houden de versoberingen van het onderhoudsniveau in?

Antwoord 7

In bijlage 4.2 Begroting Beheer en Onderhoud behorend bij het Infrastructuurfonds 2012, worden de voorgestelde versoberingen voor het Hoofdwegennet en het Hoofdvaarwegennet toegelicht. In verband met het voldoen aan de normen op het gebied van veiligheid en betrouwbaarheid van de afvoer van het water wordt op de hoofdwatersystemen niet versoberd.

Vraag 8

Zijn de Caribische eilanden ook opgenomen in de minimaal tienjaarlijks plaatsvindende multidisciplinaire oefening? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Caribisch Nederland is niet ingepast in de oefenprogramma's van Rijkswaterstaat met betrekking tot calamiteiten. Indien in 2012 in de Caribische regio een internationale oefening op het gebied van oliebestrijding op zee zal plaatsvinden zal Rijkswaterstaat hierin wel participeren.

Vraag 9

Kunt u aangeven wat de hoogte van het tekort op beheer en onderhoud voor specifiek water was, deze van een toelichting voorzien en per kostenpost nader

uiteenzetten hoe de dekkingsproblematiek is opgelost?

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Antwoord 9

Het totale tekort op hoofdwatersystemen voor beheer en onderhoud en watermanagement bedroeg circa € 220 mln. voor de periode 2011-2020. Dit tekort wordt voor € 150 mln. opgelost door te treffen efficiencymaatregelen (zoals deze in de bijlage bij de begroting van het infrafonds zijn benoemd) en voor € 73 mln. door verhoging van het taakstellend budget.

Vraag 10

Zijn de activiteiten in het kader van Natura 2000 in het onderdeel 'integraal waterbeheren' onder het basispakket beheer en onderhoud afdoende financieel gedekt in het licht van het feit dat slechts vier van de 163 natuurgebieden, die in 2009 zijn aangemeld bij de Europese Commissie, de procedure hebben doorlopen? Kunt u uw antwoord nader toelichten?

Antwoord 10

In beginsel zijn alle maatregelen voor beheer & onderhoud financieel gedekt. Bij de uitvoering van deze maatregelen wordt rekening gehouden met het vigerende wettelijk kader, waaronder Natura 2000.

Vraag 11

Hoeveel kilometer niet-primaire waterkeringen, waarvan Rijkswaterstaat 829 kilometer beheert, is er in totaal?

Antwoord 11

In het totaal gaat het in Nederland om ca. 15.000 km aan niet-primaire waterkeringen.

Vraag 12

Kunt u aangeven hoe het budget voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma 3 is of wordt opgebouwd? Kunt u daarbij specifiek ingaan op de mogelijkheid, zoals beschreven in het rapport van de Taskforce Ten Heuvelhof (Kamerstuk 27625, nr. 177), dat de omvang van dit programma groter zal zijn dan het Hoogwaterbeschermingsprogramma 2?

Antwoord 12

De Taskforce Ten Heuvelhof heeft gewezen op het belang van een zorgvuldige voorbereiding en onderbouwing van het versterkingsprogramma en bijbehorende ramingen. Het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma en het benodigde budget wordt daarom de komende jaren uitgewerkt. Uitgangspunt daarbij vormt de Derde Landelijke Rapportage Toetsing die ik binnenkort toestuur en waarin ik een eerste analyse zal geven van de omvang van de opgave voor het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Vraag 13

Kunt u, met het oog op het feit dat in de documenten met betrekking tot het Bestuursakkoord Water staat beschreven dat de kasschuif ten behoeve van het Hoogwaterbeschermingsprogramma uit het Verlengde Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport zou komen, aangeven op welk moment is besloten de kasschuif te dekken vanuit het Deltafonds, zoals in de begroting genoemd? Kunt u dit nader motiveren?

Antwoord 13

Formeel gesproken had in de begroting ook aangegeven moeten worden dat de kasschuif gedekt wordt uit het Verlengde Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Hoewel de instelling van het Deltafonds nog niet formeel rond is, is in de begroting hierop vooruitgelopen door reeds aan te geven dat de kasschuif gedekt wordt door het Deltafonds. De dekking voor de kasschuif is niet gewijzigd. De dekking ten laste van de modaliteit Watersystemen binnen het Verlengde Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport betreft precies die zaken die straks in het Deltafonds worden opgenomen. De dekking voor de kasschuif verhuist bij de feitelijke instelling van een Deltafonds derhalve van uit het Verlengde Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport naar het Deltafonds.

Vraag 14

Om welke reden verwacht u lagere kosten voor de steenbekleding in de Ooster- en Westerschelde?

Antwoord 14

Op basis van de gunstige aanbestedingen van de eerste tranches van dit programma wordt verwacht dat de totale kosten van dit programma lager uit zullen vallen.

Vraag 15

Wordt met de vierde bullet op pagina 23 bedoeld dat de taakstelling, zoals opgelegd, groter was dan het totale beschikbare budget? Kunt u dit antwoord nader toelichten?

Antwoord 15

In het regeerakkoord is voor toenmalig Verkeer en Waterstaat een subsidietaakstelling opgelegd die oploopt naar € 80 mln. per jaar. Deze taakstelling is o.b.v. de verstrekte subsidies nader intern verdeeld. De vanuit water te verstrekken subsidies waren sterk aflopend, terwijl de taakstelling juist oplopend is. In latere jaren is de taakstelling dus groter dan de vanuit water te verstrekken subsidies en derhalve is ervoor gekozen deze taakstelling ook deels in te vullen op het innovatieprogramma Deltatechnologie en het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Vraag 16

Kunt u de genoemde kasschuif ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water, conform de uitvoeringsplanning van Rijkswaterstaat, toelichten door middel van een tabel waarin de exacte cijfers uitgesplitst worden over de afzonderlijke jaren?

Antwoord 16

In de begroting 2012 is in onderstaande tabel de kasschuif ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water opgenomen.

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	TOTAAL
8.850	10.766	21.671	4.000	4.709	-13.387	-8.973	-9.153	-18.483	0

Vraag 17

Wordt het project Extra Spuicapaciteit Afsluitdijk onderdeel van de aangekondigde Public-Private Comparator-project (PPC) Toekomst Afsluitdijk?

Antwoord 17

De PPC voor Toekomst Afsluitdijk wordt uitgevoerd voor het voorkeursalternatief. Voor het project ESA is al eerder een PPC uitgevoerd.

Vraag 18

Betekent de aanwijzing van het project Toekomst Afsluitdijk als Public-Private Comparator-project dat er nog sprake zal zijn van een optimaliseringslag in het ontwerp van de voorkeursvariant voor de Afsluitdijk?

Antwoord 18

Conform de aanpak van Sneller en Beter vindt bij infrastructurele projecten, dus ook bij de Afsluitdijk, nadere optimalisatie plaats binnen het voorkeursalternatief. Dit staat los van het uitvoeren van en de uitkomst van de PPC.

Vraag 19

Wat betekent de verschuiving van het projectbesluit Extra Spuicapaciteit Afsluitdijk naar 2013 voor de integratie met de planvorming van het project Toekomst Afsluitdijk?

Antwoord 19

Het besluit over Extra Spuicapaciteit Afsluitdijk kan, afhankelijk van de uitkomst, leiden tot integratie met de planvorming van het project Toekomst Afsluitdijk. Ik verwacht daarover in 2012 een beslissing te kunnen nemen.

Vraag 20

Kunt u de genoemde kasschuif 'Voor de uitvoering van de plannen van aanpak van de deelprogramma's van het Deltaprogramma' toelichten en in die toelichting de bedragen over de relevante jaren noemen?

Antwoord 20

Wegens het ontbreken van voldoende financiële middelen in de jaren 2011, 2012 en 2013 voor de uitvoering van de plannen van aanpak van de deelprogramma's van het Deltaprogramma is een kasschuif uitgevoerd, waarbij budget uit latere jaren naar voren is gehaald. Hierbij was een leenconstructie met de programma's Ruimte voor de Rivier en het HWBP-2 noodzakelijk.

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kasschuif reservering Deltaprogramma	4.710	7.280	524	-4.406	-740	-779	-3.616	-1.973		-1.000
Ruimte voor de Rivier	-4.710	-7.280	-524	4.406	740	2.752	4.616			
Hoogwaterbeschermingsprogramma						-1.973	-1.00	1.973		1.000

Vraag 21

Wat is de reden voor de forse verhoging van het budget ten behoeve van het 'Realisatieprogramma Hoofdvaarwegen'?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Antwoord 21

Het hogere taakstellende budget in 2012 t.o.v. 2011 heeft te maken met de onderliggende programmeringen van de afzonderlijke projecten. De afzonderlijke kasreeksen die optellen tot de reeks in de tabel op pagina 70 zijn terug te vinden in de tabel op pagina 80.

3. de "Dummy Deltafonds"

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

Moet het fonds qua geraamde uitgaven en inkomsten altijd in evenwicht zijn?

Antwoord 1

Ja, dat wil zeggen over alle jaren heen zullen de uitgaven en ontvangsten in evenwicht zijn. In de afzonderlijke kasjaren kunnen de uitgaven en ontvangsten wel van elkaar afwijken waardoor er een voor- of nadelig saldo ontstaat. Dit saldo wordt in de regel in het eerste volgende kasjaar aangewend of gecompenseerd, waarmee het evenwicht weer wordt hersteld.

Vraag 2

- a. Kan in de toekomst rechtstreeks tussen het Infrastructuurfonds en het Deltafonds geschoven worden met middelen?
- b. Zo ja, op welke wijze?
- c. Acht u dit wenselijk?

Antwoord 2

- a. Ja, via een betaling ten laste van het Infrastructuurfonds ten gunste van het andere (het Deltafonds) of vice versa.
- b. Door de bijdrage van uit hoofdstuk XII aan het Infrastructuurfonds te verlagen ten gunste van het Deltafonds of vice versa.
- c. Ik vind dit wenselijk als het gebeurt om kasproblemen op te lossen.

Vraag 3

- a. Mag een eventueel tekort of overschot aan het eind van het jaar op het Deltafonds, net als bij het Infrastructuurfonds, onbeperkt worden doorgeschoven naar latere begrotingsjaren?
- b. Zo ja, hoe wordt hierbij jaarlijkse onderbesteding hierbij voorkomen?
- c. Zo nee, waarom wijkt het Deltafonds hierin af van het Infrastructuurfonds?

Antwoord 3

- a. Ja, het Deltafonds is een begrotingsfonds, net als het Infrastructuurfonds.
- b. Het voorkomen van onderuitputting wordt dan ook net zo aangepakt als bij het Infrastructuurfonds. Zo realistisch mogelijk plannen en tijdig zoeken naar versnellingsmogelijkheden bij andere projecten.

Vraag 4

- a. Is de nu gekozen indeling en vormgeving van het Deltafonds definitief of betreft het een eerste opzet?
- b. Kunnen er door u of door de Kamer nog aanpassingen aangebracht worden?
- c. Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

- a. De dummy Deltafonds betreft een proeve van de begroting van dit fonds. De dummy is bedoeld om een beeld te geven van de opzet van het Deltafonds.
- b. Ja.

Vraag 5

Kunt u aangeven welke uitgaven op het terrein van het waterbeleid buiten de scope van het Deltafonds vallen?

Antwoord 5

Maatregelen en voorzieningen ter bescherming of verbetering van de chemische of ecologische kwaliteit van watersystemen, voor zover deze niet onderdeel uitmaken van de opgaven op het gebied van de waterveiligheid en zoetwatervoorziening, vallen als gevolg van het amendement Lucas (Kamerstuk 32 304, nr.29) buiten de scope van het Deltafonds.

Vraag 6

Worden alleen projecten met betrekking tot verbetering van de waterkwaliteit gefinancierd, die tevens een veiligheidsdoel hebben of worden er ook projecten die puur op waterzuivering gericht zijn uit het Deltafonds gefinancierd?

Antwoord 6

Waterkwaliteitsprojecten, die niet bijdragen aan de doelen van waterveiligheid en/of zoetwatervoorziening, worden niet uit het Deltafonds gefinancierd.

Vraag 7

Hoe zal de grens worden getrokken bij het toewijzen van budgetten aan het Deltafonds, hetzij op een ander begrotingsartikel, waar het gaat om de maatregelen die vallen onder de reikwijdte van het amendement Lucas (Kamerstuk 32 304, nr. 29)?

Antwoord 7

De middelen die nu in het Infrastructuurfonds staan ten behoeve van KRW/waterkwaliteit, zullen bij de splitsing van Infrastructuurfonds en Deltafonds worden overgeheveld naar Hoofdstuk XII, naar het huidige artikel 31 'Integraal waterbeleid', met uitzondering van de gelden bestemd voor aflopende projecten (zie antwoord op vraag 10).

Vraag 8

Hoe is de voeding van het Deltafonds geregeld?

Antwoord 8

Het fonds zal voornamelijk gevoed worden uit de algemene middelen, via Hoofdstuk 12 van de rijksbegroting. De voeding (ontvangsten) is vastgelegd in artikel 7.22c van de Deltawet:

- "1. De ontvangsten van het deltafonds zijn:
- a. een bijdrage ten laste van de begroting van het ministerie van Verkeer en Waterstaat;
 - b. bijdragen ten laste van andere begrotingen van het Rijk;
 - c. bijdragen van derden;
 - d. andere ontvangsten in het kader van het bereiken van de doelen van het deltafonds.
2. Ten gunste van de begroting van het deltafonds van enig jaar wordt het batige saldo van dat fonds van het voorafgaande jaar gebracht. "

Vraag 9

Is het denkbaar dat de instelling van het Deltafonds al eerder geschiedt dan bij de begroting voor 2013, bijvoorbeeld bij de najaarsnota 2011, de voorjaarsnota 2012 of middels een afzonderlijke incidentele supplettoire wet?

Antwoord 9

Denkbaar wel, maar ik vind het ongewenst. Een harde voorwaarde is dat de

Deltawet per 1 januari 2012 in werking is getreden. Najaarsnota 2011 is dus niet haalbaar. Los daarvan kan het ook technisch niet want de Najaarsnota heeft geen doorwerking na 2011. Begrotingstechnisch zou het bij Voorjaarsnota 2012 kunnen, maar omdat het Deltafonds nu nog niet bestaat, zou dit betekenen dat er voor water twee begrotingen bijgehouden moeten worden (artikel 11 en 16 van het Infrastructuurfonds en Deltafonds). Blijkt dan achteraf dat 1 januari 2012 niet haalbaar is, is die extra administratieve last ook nog eens voor niets geweest. Ik zie dan ook geen toegevoegde waarde om het fonds via een Voorjaarsnota te introduceren.

Vraag 10

- a. Vallen de projecten die nu uit het Deltafonds worden gefinancierd, en die mede toezien op de verbetering van de ecologische kwaliteit van de binnenwateren en op zoetwatervoorziening, zoals Markermeer/IJmeer en het Veluwe-Randmeer, binnen de strekking van het amendement Lucas (Kamerstuk 32 304, nr. 29)?
- b. Kunt u aangeven op welke begrotingsartikelen deze waterkwaliteitsmaatregelen geboekt zullen worden?

Antwoord 10

- a. Aflopende waterkwaliteitsprojecten, zoals de projecten Markermeer/IJmeer en het Veluwemeer, bevinden zich aan het eind van de realisatiefase. Hoewel deze projecten binnen de strekking van het amendement Lucas vallen, kies ik ervoor om deze projecten voor het laatste uitvoeringsjaar op het Deltafonds te verantwoorden. Want het gaat om zeer kleine bedragen en deze projecten verdwijnen binnen één of twee jaar van de begroting. Hierdoor blijft het doel van het amendement Lucas overeind, namelijk een één op één koppeling tussen het Deltaprogramma en het Deltafonds.
- b. Deze aflopende waterkwaliteitsprojecten worden op Deltafonds artikel 2.02 geboekt.

Vraag 11

- a. Wat wordt concreet verstaan onder 'additionele voeding' van een andere begroting of van derden?
- b. Aan welke derden wordt gedacht?

Antwoord 11

- a. Hieronder worden financiële middelen of subsidies verstaan vanuit een andere begroting of derden ten behoeve van voorzieningen, maatregelen of onderzoek ter bevordering of bescherming van doelen op de beleidsterreinen natuur, milieu en ruimtelijke kwaliteit. Voorwaarden zijn dat deze activiteiten in rechtstreeks verband staan met maatregelen ten behoeve van waterveiligheid of zoetwatervoorziening en dat er toereikend aanvullend budget beschikbaar wordt gesteld.
- b. Bij derden kan bijvoorbeeld gedacht worden aan provincies en private investeerders.

Vraag 12

Waarom maakt u verschil tussen uitgangspunten bij het bepalen van maatregelen met betrekking tot waterveiligheid (abnormale omstandigheden) en zoetwatervoorziening (normale omstandigheden)?

Antwoord 12

Veiligheid is van levensbelang. Voor waterveiligheid zijn de huidige

veiligheidsnormen tot stand gekomen na de watersnoodramp in 1953. Het huidige zoetwaterbeleid is er op gericht om onder normale omstandigheden zoveel mogelijk te voldoen aan de behoeften van gebruikers. Onder niet normale omstandigheden kunnen door watertekorten knelpunten optreden. In de droogtestudie is geconcludeerd dat het niet kosten effectief is om deze knelpunten aan te pakken.

Vraag 13

Kunt u een overzicht geven van de geplande 'Waterbudgetten' van 2015-2021, uitgesplitst voor waterveiligheid, zoetwateraanbod en waterkwaliteit en tevens onderverdeeld voor toegewezen en nog niet toegewezen (beschikbaar voor nieuwe projecten)?

Antwoord 13

Voor de waterveiligheidsprojecten is ca €5,3 miljard tot en met 2020 beschikbaar en dit budget is geheel gereserveerd voor de projecten die in uitvoering zijn en/of gaan in de komende tijd. Voor wat betreft het zoetwateraanbod vindt op dit moment MIRT-onderzoek plaats naar een strategie voor een duurzame zoetwatervoorziening voor Nederland. Voor wat betreft waterkwaliteit zijn de beschikbare middelen tot en met 2020 € 550 miljoen. Deze middelen zijn gereserveerd voor lopende waterkwaliteitsprojecten en programma's. Voor de periode 2021-2023 is een investeringsbudget van €735 mln. beschikbaar voor waterprojecten of programma's in voorbereiding of onderzoek.

Vraag 14

Welk vijf van de 39 maatregelen ten behoeve van de waterveiligheid zijn geschrapt?

Antwoord 14

1. Dijkverbetering Neder-Rijn/Geldersche Vallei
 2. Kadeverlaging Biesbosch
 3. Dijkverbetering Lek/Lopiker- en Krimpenerwaard
 4. Obstatkelverwijdering Suikerdam en polderkade naar de Zandberg
 5. Kribverlaging Waalbochten
- Deze geschrapte maatregelen zijn scopewijzigingen en zijn in de VGR's (in hoofdstuk 3) aan de Tweede Kamer reeds gemeld.

Vraag 15

Loopt u, met het inboeken van winst die door vereenvoudiging van het omgevingsrecht zou kunnen worden geboekt, niet vooruit op de zaak omdat deze maatregelen nog niet zijn uitgewerkt?

Antwoord 15

Het betreft een taakstelling uit het Regeerakkoord, die in de begroting 2012 is verwerkt. De vereenvoudiging en stroomlijnen van het omgevingsrecht kunnen tot kortere looptijden en minder bezwaarprocedures leiden.

Vraag 16

Wat doet u wanneer verwachte ontvangsten die reeds ingeboekt zijn, zoals Europese subsidies en projectgebonden ontvangsten, achterblijven?

Antwoord 16

Indien verwachte ontvangsten van derden achterblijven, dan wordt in beginsel het

projectbudget hiermee verlaagd en zal in beginsel het project binnen het lagere budget uitgevoerd moeten worden.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 17

Waarom wordt het peilbesluit van het IJsselmeer uitgesteld?

Antwoord 17

Bij de nadere uitwerking van het korte termijn peilbesluit is gebleken dat, in tegenstelling tot eerdere inzichten zoals verwoord in het Nationaal Waterplan, het nemen van een peilbesluit voor de korte termijn niet nodig is. Berekend is dat met het huidige peilbesluit de beschikbare zoetwatervoorraad in het IJsselmeergebied tot tenminste 2035 voldoende is om aan de behoefte in een droog jaar te voldoen. Uit voorstudies is verder gebleken dat extra peilopzet in het voorjaar grote negatieve gevolgen heeft voor de natuur, doordat laag gelegen buitendijkse gebieden en ondiep water "verdrinken" (bij 30 cm peilverhoging komt 40% van de buitendijkse natuur onder water).

Vraag 18

Waarom neemt het budget voor het Basispakket integraal waterkwaliteit (artikelnummer 3.02.02) af, terwijl het areaal door bijvoorbeeld de toevoeging van de BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) fors toeneemt?

Antwoord 18

Het budget voor het Basispakket integraal waterkwaliteit neemt in de loop van de jaren af als gevolg van een vergroting van doelmatigheid en versobering van de maatregelen voor het integraal waterbeheren onderdeel waterkwaliteit. Het grootste deel van dit type beheermaatregelen vindt plaats in de rivieren, meren, deltawateren en de Waddenzee. Ook de voorbereidende activiteiten en vergunningverlening zijn vooral hierop gericht. Voor zover er maatregelen ten behoeve van de kustwateren nodig zijn, worden die vaak juist in de andere delen van het Hoofdsysteem getroffen (bijvoorbeeld kwaliteit en afvoerregime van water dat wordt gespuid). De uitbreiding van het areaal als gevolg van de wateren rond de BES-eilanden heeft betrekking op kustwateren. Het is nu nog niet bekend of en welke maatregelen hier nodig zijn.

Vraag 19

Wanneer en op welke wijze informeert u de Kamer over de nader uit te voeren onderzoeken naar de monitoring van de doelmatigheidswinst, de integratie en de stroomlijning van de planning?

Antwoord 19

Deze vraag heeft betrekking op artikel 31 van Hoofdstuk XII uit de rijksbegroting. In het Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de partijen gezamenlijk streven naar 750 miljoen doelmatigheidswinst structureel vanaf 2020 en dit monitoren. Op dit moment wordt gewerkt aan de opzet voor de monitor en de uitvoering van de bijbehorende nulmeting. Vanaf 2012 zal regelmatig worden gerapporteerd over de voortgang van het Bestuursakkoord. Eind 2013 zullen de bereikte prestaties voor het eerst uitgebreid in een driejaarlijkse monitor worden gemonitord. De integratie en de stroomlijning van de plannen op het gebied van Water wordt uitgewerkt binnen het traject rondom de Omgevingswet (Eenvoudig Beter).

Vraag 20

a. Waarom staat het artikel 'experimenteren' nog op nul?

- b. Is het ook mogelijk dat uitgaven voor experimenten door het ministerie van Infrastructuur en Milieu zelf worden bekostigd?
- c. Is er zicht op dat andere begrotingen in de toekomst wel zullen gaan bijdragen om uitgaven ten laste van dit artikel mogelijk te maken?
- d. Zo ja, welke ministeries en welke mogelijke budgetten betreft het dan?
- e. Zo nee, wat is dan de waarde van dit artikel?

Antwoord 20

a. Het experimenteerartikel staat ten dienste van de integrale benadering van het Deltaprogramma. Het experimenteerartikel is niet bedoeld voor de primaire opgaven van het Deltaprogramma – waterveiligheid en zoetwatervoorziening – maar voor het realiseren van andere ambities die in samenhang met de opgaven kunnen worden aangepakt en leiden tot grotere doelmatigheid en/of maatschappelijke meerwaarde.

Uit het Deltafonds worden de opgaven van het Deltaprogramma en het 'natte' beheer en onderhoud bekostigd, maar niet de andere ambities. Daarvoor zal het Deltafonds c.q. het experimenteerartikel additioneel moeten worden gevoed uit andere begrotingen en/of door derden. Er is, zeker nu het Deltafonds nog niet van kracht is, nog geen additionele voeding ten behoeve van integrale projecten beschikbaar en dus staat het artikel nog op nul.

b. Bekostiging van ambities mag conform de door uw Kamer aangenomen ontwerp Deltawet niet ten koste gaan van het Deltafonds. Wel is het in de toekomst denkbaar dat bijvoorbeeld een zoetwatermaatregel en een waterkwaliteitsmaatregel gecombineerd worden uitgevoerd wanneer er sprake is van grotere doelmatigheid en/of maatschappelijke meerwaarde. In dat geval zouden de benodigde waterkwaliteitsmiddelen kunnen worden overgeheveld van begrotingshoofdstuk XII van het ministerie van Infrastructuur en Milieu naar het experimenteerartikel van het Deltafonds.

c. Daar is nog geen zicht op.

e. Het Deltafonds moet nog van kracht worden en dit artikel zal zich in de praktijk dus nog moeten gaan bewijzen. Zoals in het Deltaprogramma 2012 is aangekondigd, zal de meerwaarde van het experimenteerartikel het komende jaar nader worden geconcretiseerd.

Vraag 21

Kunt u aangeven waarop de hoogte van de bijdragen vanuit de waterschappen aan de primaire waterkeringen is gebaseerd?

Antwoord 21

In de begroting voor 2011 is reeds in het kader van het aanvullend beleidsakkoord (Balkenende IV) € 81 mln. verwerkt die de waterschappen bijdragen in de kosten van het HWBP. In het Regeerakkoord Rutte I is daarnaast een taakstelling 'maatregelen waterschappen' opgenomen die oploopt naar € 100 mln. in 2015. Met het sluiten Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de waterschappen evenals het Rijk € 181 mln. bijdragen aan de realisatie van het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Vraag 22

Hoe is de zeggenschap van de waterschappen over hun bijdrage aan het Deltafonds vormgegeven?

Antwoord 22

Op dit moment ben ik bezig om samen met de waterschappen de vormgeving van

de zeggenschap nader uit te werken. Zodra de voorstellen nader zijn uitgewerkt zal ik u hierover informeren.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 23

Storten de waterschappen vanaf 2014 hun bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) in het Deltafonds?

Antwoord 23

Op dit moment ben ik bezig om samen met de waterschappen de wijze waarop de verevening zal plaatsvinden nader uit te werken. Zodra de voorstellen nader zijn uitgewerkt zal ik u hierover informeren.

Vraag 24

Wordt de naam van het Infrastructuurfonds na overheveling van de middelen naar het Deltafonds (in 2013), qua naam ook formeel veranderd in 'Mobiliteitsfonds'?

Antwoord 24

In de wijziging van de Waterwet en de Wet Infrastructuurfonds is geen naamswijziging van het huidige Infrastructuurfonds voorzien.

Vraag 25

Waarom worden de apparaatskosten van Rijkswaterstaat gefinancierd vanuit het Deltafonds?

Antwoord 25

De apparaatskosten van Rijkswaterstaat worden bekostigd uit het Deltafonds, omdat Rijkswaterstaat de uitvoeringsorganisatie is van IenM en verantwoordelijk is voor de uitvoering van het waterbeleid voor de hoofdwatersystemen. Tevens is RWS beheerder van de hoofdwatersystemen. Overigens worden alleen de kosten die samenhangen met de uitvoering van die 'natte' taken, zoals beheer en onderhoud, watermanagement, aanleg van projecten/ programma's en onderzoek, uit het Deltafonds bekostigd.

4. het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vragen zijn op verzoek van uw Kamer meegenomen in de beantwoording in aanloop naar de begrotingsbehandeling.

5. het Deltaprogramma 2012 Werk aan de Delta

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

Kunt u aangeven wat wordt bedoeld met omslagpunten in ons watersysteem?

Antwoord 1

Een omslagpunt treedt op als door veranderingen in klimaat of sociaal-economische omstandigheden (bestaand) beleid, maatregelen of infrastructuur ontoereikend worden om aan gestelde criteria, normen of afspraken te blijven voldoen. Dit kan zijn vanwege fysieke, technische, of maatschappelijk onacceptabele effecten. Een voorbeeld van een omslagpunt in het watersysteem is de mogelijke verzilting in de komende decennia van het zoetwater inlaatpunt bij Gouda. Een ander voorbeeld is het moment dat spuien onder vrij verval vanaf het IJsselmeer naar de Waddenzee als gevolg van voortgaande zeespiegelstijging niet meer mogelijk is.

Vraag 2

Hoe is het mogelijk dat een advies leidend is, gezien de stelling dat de kern van het advies 'Sneller en beter' leidend is voor werken binnen het Deltaprogramma, wanneer dit nog niet is uitgewerkt in beleid en wetgeving?

Antwoord 2

Het advies "Sneller en beter" is uitgewerkt in een actieplan dat het vorige kabinet in november 2008 heeft aangeboden aan de Tweede Kamer. Eén van de acties is het doorvertalen van het advies 'Sneller en beter' naar andere infrastructurele projecten, waarbij water als voorbeeld wordt genoemd (actie 6). Dat is dan ook de werkwijze binnen het Deltaprogramma en daarbij wordt aangesloten op de motie Lucas-Smeerdijk c.s. (Kamerstuk 32 500 A, nr. 45). Inmiddels is de Tracéwet aangepast aan "Sneller en beter" en op 7 juni 2011 door uw Kamer aangenomen.

Vraag 3

Waarom wordt er gesteld dat - vanuit het advies 'Sneller en beter' - beslismomenten duidelijk zijn? Wanneer zijn welke beslismomenten en waar is dit terug te vinden?

Antwoord 3

In het advies Sneller en Beter wordt aangegeven dat het zelden voorkomt dat een goed afgebakende, integrale en brede verkenning wordt afgesloten met een politiek gedragen besluit, waardoor fundamentele discussies over nut en noodzaak van een project steeds terugkomen op latere momenten in het besluitvormingsproces. Om dit te voorkomen in het Deltaprogramma worden belangrijke momenten in de voorbereidingen voor het jaarlijkse beslismoment in de ministerraad, vastgelegd in een bestuurlijke planning. Deze planning is terug te vinden in bijlage E van het Deltaprogramma 2012.

Vraag 4

Waaruit bestaat de 'externe advisering' die de waarde van de organisatie en werkwijze bevestigt heeft, en tevens heeft geleid tot waardevolle aanbevelingen die de organisatie nog effectiever maken?

Antwoord 4

De 'externe advisering' bestaat uit een evaluatieonderzoek naar de governance van het Deltaprogramma. Dit onderzoek is uitgevoerd in de eerste 3 maanden van

2011 door een onafhankelijk adviesbureau. Het onderzoek had als doel te bekijken of het Deltaprogramma eenvoudiger kan worden georganiseerd.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 5

Wat is de naam van de onder de voetnoot genoemde 'externe evaluatie'?

Antwoord 5

'Evaluatieonderzoek naar de governance van het Deltaprogramma'.

Vraag 6

Waaruit bestaan de waardevolle aanbevelingen die de externe evaluatie heeft opgeleverd?

Antwoord 6

De aanbevelingen bestaan uit 8 adviezen voor het Deltaprogramma, die zijn overgenomen in het Deltaprogramma. In hoofdlijnen gaan deze aanbevelingen in op het belang van de verbinding tussen rijk en regio, de huidige organisatiestructuur die logisch is gezien de complexe opgave. Overige aanbevelingen betreffen onder meer het belang van het aanbrengen van volgtijdelijkheid van en verbinding tussen de deelprogramma's van het Deltaprogramma, heldere communicatie, de rol van regionale stuurgroepen en van andere partijen dan de overheid. Ze zijn terug te vinden in het rapport dat als bijlage bij het Deltaprogramma 2012 is gevoegd.

Vraag 7

- a. Hoe verhoudt het in het Bestuursakkoord Water aangekondigde Waterveiligheidsprogramma, dat in 2014 aan de Kamer wordt voorgelegd, zich tot de Deltabeslissing Waterveiligheid, welke naar verwachting in 2015 genomen zal worden?
- b. Hoe wordt het besluit omtrent de nieuwe normering waterveiligheid hierin verwerkt?

Antwoord 7

- a. Het waterveiligheidsprogramma zal bestaan uit drie pakketten van programma's/projecten: lopende projecten, projecten in voorbereiding en projecten in onderzoek. Naar verwachting zal de Deltabeslissing Waterveiligheid leiden tot programma's/projecten in onderzoek. Deze zullen daarna onderdeel uitmaken van het waterveiligheidsprogramma.
- b. Het voorstel voor de Deltabeslissing Waterveiligheid zal onder andere een voorstel voor een (gedeeltelijke) actualisatie van de waterveiligheidsnormen omvatten.

Vraag 8

Op welke onderzoeken wordt gedoeld bij de stelling dat uit een onderzoek van Ecoshape zou blijken dat natuurlijke waterveiligheidsmaatregelen kosteneffectief kunnen zijn en meerwaarde opleveren?

Antwoord 8

In de stelling wordt verwezen naar het rapport "Perspectief Natuurlijke Keringen", juni 2011, dat als bijlage bij het Deltaprogramma 2012 aan uw Kamer is aangeboden.

Vraag 9

- a. Kunt u aangegeven welke van de waterveiligheidsmaatregelen met een meerwaarde - die in het onderzoek van Ecoshape zijn genoemd - worden uitgewerkt en waarom?
- b. Kunt u hierbij ook aangegeven welke maatregelen niet worden uitgewerkt en wat daarvan de reden is?

Antwoord 9

- a. Het rapport maakt duidelijk dat toepassing van natuurlijke waterveiligheidsmaatregelen maatwerk is en dat, waar de situatie geschikt is om ze toe te passen, een dergelijke oplossing, kosteneffectief kan zijn of meerwaarde kan opleveren. Het is daarom essentieel om bij waterveiligheidsprojecten de diverse mogelijke maatregelen te onderzoeken en waar zinvol en doelmatig als één van de alternatieven uit te werken.
- b. Wanneer natuurlijke veiligheidsmaatregelen, afhankelijk van de plaatselijke situatie, geen meerwaarde opleveren en/of niet kosteneffectief kunnen worden uitgevoerd, zal de afweging logischerwijs negatief uitpakken.

Vraag 10

Op basis van welke criteria wordt bepaald of maatregelen haalbaar en doelmatig zijn?

Antwoord 10

Vanzelfsprekend moet de vereiste bescherming tegen het water afdoende zijn gegarandeerd. Daarnaast zullen criteria als kostenefficiëntie en maatschappelijke meerwaarde belangrijk zijn.

Vraag 11

- a. Is nagegaan of het ontwerp- en toetsingsinstrumentarium moet worden aangepast?
- b. Zo ja, met welke uitkomst?
- c. Zo nee, waarom niet?
- d. Wanneer krijgt de Kamer de selectie van ontwerp- en toetsingsinstrumentaria dat is aangepast, met de reden van aanpassing?

Antwoord 11

Het wettelijk toetsinstrumentarium voor de 4^e toetsronde wordt op dit moment voorbereid. Dit instrumentarium biedt mogelijkheden om innovatieve concepten voor waterveiligheid te beoordelen. Het toetsinstrumentarium wordt voor de start van de 4^e ronde toetsing, uiterlijk 2017, bij ministeriële regeling vastgesteld, waarover uw Kamer vanzelfsprekend wordt geïnformeerd.

Vraag 12

Klopt het dat het 'Nationaal Kader Kust' nog niet formeel aan de Kamer is aangeboden? Op welk moment kan de Kamer een besluit nemen over 'Nationaal Kader Kust'?

Antwoord 12

Het Nationaal Kader Kust is als bijlage bij het Deltaprogramma 2012 gevoegd en daarmee formeel aan uw Kamer aangeboden. Uw kamer is in de gelegenheid het Nationaal Kader Kust in haar beraadslagingen te betrekken.

Vraag 13

Maken de conclusies uit het onderzoek 'Nationaal Kader Kust' reeds deel uit van voorliggend Deltaprogramma 2012?

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Antwoord 13

De conclusies uit het Nationaal Kader Kust maken integraal deel uit van het Deltaprogramma 2012. Het betreft overigens geen onderzoek, maar een richtinggevend kader dat interbestuurlijk tot stand is gekomen. Het Nationaal Kader Kust vormt de basis voor en geeft handvatten aan de provinciale visies/strategische agenda's en de Nationale Visie Kust. Het geeft daarmee richting aan het vervolgproces binnen het deelprogramma Kust. Daarnaast concludeert het Nationaal Kader Kust dat uit hoofde van de veiligheid grootschalige kustuitbreiding ten minste voor de komende vijftig jaar niet nodig is. In het Deltaprogramma 2012 komt dit terug in het advies van de deltacommissaris om grootschalige kustuitbreiding geen onderdeel meer te laten zijn van het deelprogramma Kust. Het kabinet heeft ingestemd met het advies van de deltacommissaris.

Vraag 14

- Waarom wordt nu reeds gesteld dat grootschalige kustuitbreiding geen onderdeel uitmaakt van het deelprogramma kust?
- Is dit besproken met alle betrokken provincies?
- Wat wordt bedoeld met de zin 'wel kunnen provincies ruimtelijke voorstellen ontwikkelen voor de kustplaatsen'?
- Wie bepaalt of en welke ontwikkelde plannen tot uitvoering gebracht gaan worden?
- Hoe worden in dit geval de kosten verdeeld?

Antwoord 14

- Omdat grootschalige kustuitbreiding niet noodzakelijk is voor de veiligheid, ten minste voor de komende 50 jaar (zie voor nadere toelichting pag. 42 van het Deltaprogramma 2012 en het Nationaal Kader Kust).
- Het Deltaprogramma is een nationaal programma, waarin provincies, gemeenten, waterschappen en rijk participeren. In de programmaorganisaties van de deelprogramma's zijn de provincies ambtelijk vertegenwoordigd en in de regionale stuurgroepen, de nationale Stuurgroep Deltaprogramma en het Nationaal Bestuurlijk Overleg Deltaprogramma zijn onder andere de provincies bestuurlijk vertegenwoordigd. Deze conclusie van de deltacommissaris over kustuitbreiding is derhalve, evenals alle andere conclusies, in nauw overleg met de provincies tot stand gekomen.
- De provincies houden de mogelijkheid om ruimtelijke plannen te ontwikkelen waarin op lokale schaal kustuitbreiding een rol speelt, waarbij de technische, economische en juridische haalbaarheid vanzelfsprekend belangrijke randvoorwaarden zijn.
- Dit is afhankelijk van welke partijen bijdragen aan de bekostiging van de plannen en van de juridische randvoorwaarden. Plannen waaraan de rijksoverheid bijdraagt, komen ook aan de orde in het bestuurlijk overleg MIRT.
- Dat hangt af van de specifieke casus. Vanuit het Deltafonds zal alleen worden bijgedragen wanneer er een opgave ligt, zoals bedoeld in de Deltawet.

Vraag 15

- Op basis van welke gegevens is een nieuw peilbesluit voor het IJsselmeer, zoals aangekondigd in het Nationaal Waterplan, op korte termijn niet nodig?

b. Hoe verhoudt deze uitspraak zich tot de Deltabeslissing IJsselmeergebied?
Maakt een peilbesluit geen onderdeel uit van die Deltabeslissing?

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Antwoord 15

a. Bij de nadere uitwerking van het korte termijn peilbesluit is gebleken dat, in tegenstelling tot eerdere inzichten zoals verwoord in het Nationaal Waterplan, het nemen van een peilbesluit voor de korte termijn niet nodig is. Uit een reeks van voorstudies is gebleken dat met het huidige peilbesluit de beschikbare zoetwatervoorraad in het IJsselmeergebied voorlopig voldoende is om aan de behoefte te voldoen. Een extra peilopzet blijkt daarnaast negatieve gevolgen te hebben voor natuur, doordat laag gelegen buitendijkse gebieden en ondiep water "verdrinken" (bij 30 cm peilverhoging komt 40% van de buitendijkse natuur onder water).

b. De Deltabeslissing IJsselmeergebied omvat een beleidsbeslissing over het toekomstig peilbeheer voor het IJsselmeergebied. Er wordt een peilstrategie ontwikkeld voor de periode 2015-2050, met een doorkijk naar 2100. Een aanpassing van het huidige peilbesluit zal mogelijk één van de maatregelen zijn uit het bijbehorende uitvoeringsprogramma.

Vraag 16

a. Wanneer ontvangt de Kamer het 'Ontwerp beleidskader Nieuwbouw en Herstructurering' dat in 2011 zal zijn ontwikkeld?

b. Waarom wordt het definitieve beleidskader pas in 2014 verwacht?

c. Wat is de relatie met het 'Actieprogramma Water en Ruimte' (blz. 18)?

Antwoord 16

a. Er is voor gekozen om het Deelprogramma Nieuwbouw en Herstructurering meer te laten aansluiten op het proces van het Deltaprogramma. Dat wil zeggen dat het ontwerp beleidskader niet als afzonderlijk stuk wordt ontwikkeld eind 2011, maar dat het in wisselwerking met de vorming van gebiedsstrategieën in de gebiedsgerichte deelprogramma's tot stand komt en dat hierover wordt gerapporteerd in de komende Deltaprogramma's. Uiteindelijk resulteert dit in een voorstel voor de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie in 2014.

b. Het definitieve beleidskader ofwel de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie wordt in 2014 verwacht. Dan komt de deltacommissaris met één samenhangend voorstel voor alle deltabeslissingen.

c. Het Actieprogramma Water en Ruimte is een initiatief van de Unie van Waterschappen waarin alle partners in de ruimtelijke ordening worden betrokken. Het deelprogramma Nieuwbouw en Herstructurering participeert in dit Actieprogramma aangezien het voor het deelprogramma één van de manieren is om de beleidsontwikkeling direct te koppelen aan de praktijk.

Vraag 17

Wordt er nog steeds naar verwachting eind 2011 een standpunt bepaald over de actualisering van de waterveiligheidsnormen?

Antwoord 17

Zie het antwoord op vraag 18.

Vraag 18

Wanneer verwacht u het standpunt inzake de actualisering van de waterveiligheidsnormen naar de Kamer te kunnen zenden (principe-besluit)?

Antwoord 18

Zodra er duidelijkheid is over de normen zal ik uw Kamer daarover informeren. Op dit moment is die duidelijkheid er nog niet.
Zie ook het antwoord op vraag 25 op pagina 8.

Vraag 19

Wat is de status van het ontwerp 'Nationaal beleidskader voor nieuwbouw en herstructurering'?

Antwoord 19

Zie het antwoord op vraag 16.

Vraag 20

Is de in september verwachte kabinetsreactie op het advies van het topteam water, dat op 17 juni jl. aangeboden is aan de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, reeds ontvangen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 20

Op 13 september jl. is er een kabinetsreactie naar uw Kamer gestuurd "Naar de top, het bedrijvenbeleid in actie(s)" (Kamerstuk 32 637 nr. 15).

Vraag 21

Op welke wijze wordt de Kamer betrokken bij 'mogelijk tussentijdse conclusies waarmee richting wordt gegeven' aan de uitwerking van de Deltaprogramma's van 2013, 2014 en 2015?

Antwoord 21

Bedoeld zijn mogelijk tussentijdse conclusies op weg naar het voorstel voor de deltabeslissingen in 2014 c.q. in het Deltaprogramma 2015. Deze mogelijke tussentijdse conclusies zullen worden beschreven in de Deltaprogramma's 2013 en 2014. Vergelijkbaar met hoe er tussentijdse conclusies zijn getrokken in het Deltaprogramma 2012. In dit Deltaprogramma zijn bijvoorbeeld de conclusies getrokken dat grootschalige kustuitbreiding niet nodig is voor de veiligheid en dat een nieuw peilbesluit voor het IJsselmeer voor de korte termijn niet nodig is. Uw Kamer wordt via het jaarlijkse Deltaprogramma actief betrokken bij het gehele Deltaprogramma en dus ook bij de mogelijk tussentijdse conclusies.

Vraag 22

Hoe werken de deltasenario's door naar de kansrijke strategieën voor de deltabeslissingen?

Antwoord 22

De deltasenario's worden benut om de toekomstbestendigheid van strategieën te beoordelen. Deze scenario's zijn behulpzaam bij het beantwoorden van de vraag of de voorgestelde strategieën ook effectief zijn als sociaal-economische ontwikkelingen en klimaatverandering anders verlopen dan nu wordt aangenomen.

Vraag 23

- a. Wanneer wordt besloten over een eventuele koppeling tussen economische en ecologische ontwikkelingen aan de opgaven?
- b. Welke bestuurslaag is (eind)verantwoordelijk?
- c. Van waaruit worden de benodigde financiën geregeld?

Antwoord 23

a. Conform de adaptieve werkwijze van het Deltaprogramma wordt door de gebiedsgerichte deelprogramma's bij de ontwikkeling van gebiedsgerichte strategieën actief gezocht naar de koppeling met andere beleidsagenda's, zodat de kans op een doelmatige uitvoering wordt vergroot en/of maatschappelijke meerwaarde wordt gerealiseerd. Concrete besluiten over maatregelen en voorziening, zoals beschreven in de Deltawet, en de koppeling met bijvoorbeeld economische en ecologische ambities worden genomen bij het Deltaprogramma 2015, dat in september 2014 aan uw Kamer wordt aangeboden, en vervolgens in het kader van elk jaarlijks Deltaprogramma daarna.

Vanzelfsprekend zal ik daar waar nu reeds kansen liggen voor het koppelen van opgaven en ambities deze binnen de gegeven (financiële) randvoorwaarden grijpen. Een voorbeeld daarvan is de afspraak die ik op 10 november jongstleden heb gemaakt over de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum in een bestuursovereenkomst met de provincie Limburg en de waterschappen Roer en Overmaas en Peel en Maasvallei.

b. Het Bestuursakkoord Water en de actualisatie van het ruimtelijk beleid maken duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is. Met inachtneming van die heldere verantwoordelijkheidsverdeling wordt in het nationale Deltaprogramma samengewerkt door gemeenten, waterschappen, provincies en rijk en toegewerkt naar gedragen besluiten. Dit gebeurt in de regionale stuurgroepen, de Stuurgroep Deltaprogramma en finale afstemming vindt plaats in het Nationaal Bestuurlijk Overleg Deltaprogramma. Besluitvorming over concrete projecten wordt voorbereid conform de spelregels van het MIRT en in de bestuurlijke overleggen van het MIRT.

c. Een bestuursorgaan dient financieel bij te dragen voor dat deel waarvoor het verantwoordelijkheid draagt. Concreet betekent dit dat bijvoorbeeld vanuit het Deltafonds de nationale waterveiligheids- en zoetwateropgaven worden bekostigd, maar dat voor de realisering van andere ambities additionele financiering moet worden gevonden. Het toevoegen van financiële middelen kan eenvoudig via het experimenteerartikel, dat ten dienste staat van een integrale uitvoering van het Deltaprogramma. Voorbeelden zouden kunnen zijn: ambities op het gebied van waterkwaliteit uit het begrotingshoofdstuk van IenM en ambities op het terrein van gebiedsontwikkeling uit de begroting van de betreffende provincie.

Vraag 24

Hoe wordt het proces ingericht om met alle betrokkenen gedragen voorstellen te ontwikkelen voor de deltabeslissingen in 2014?

Antwoord 24

De deltacommisaris bereidt jaarlijks het voorstel voor het Deltaprogramma voor. In dit proces worden de voorstellen voor de deltabeslissingen ontwikkeld. Hij wordt geadviseerd door de Stuurgroep Deltaprogramma. Hieraan nemen bestuurlijke vertegenwoordigers van de stuurgroepen van alle deelprogramma's, vertegenwoordigers van UvW, IPO en VNG en de betrokken directeuren-generaal van de departementen van IenM en EL&I deel, onder voorzitterschap van de deltacommisaris. Bestuurlijke afstemming vindt jaarlijks, onder mijn voorzitterschap, plaats in het Nationaal Bestuurlijk Overleg (NBO) in juni, voorafgaand aan de besluitvorming in de ministerraad over het Deltaprogramma. Deelnemers zijn verder de staatssecretaris van EL&I, vertegenwoordigers van UvW, IPO en VNG, de voorzitters van de stuurgroepen van de gebiedsgerichte deelprogramma's en de deltacommisaris als secretaris.

Vraag 25

Bevat de strategie voor een duurzame zoetwatervoorziening ook een ruimtelijke keuze voor aanwijzing van zoetwaterbekkens?

Antwoord 25

Ja, bij het zoeken naar strategieën en bijbehorende maatregelen zal onder meer worden gekeken naar het vergroten van het wateraanbod. Dat kan bijvoorbeeld door middel van zoetwaterbekkens.

Vraag 26

Is de scope van de deltabeslissing 'Ruimtelijke adaptatie' verruimd ten opzichte van het eerste deltaprogramma door toevoeging van aanbevelingen voor wateroverlast en hittestress?

Antwoord 26

Nee, de scope is niet verruimd. De in het Deltaprogramma 2012 genoemde aanbevelingen voor wateroverlast en hittestress zullen deel uitmaken van het beleidskader en dat is niet veranderd.

Vraag 27

In hoeverre wordt de deltabeslissing Rijn-Maasdelta meer dan een procesbesluit voor de verdere aanpak van de Rijn-Maasdelta?

Antwoord 27

De aanpak in het Deltaprogramma vraagt om de ontwikkeling van inhoudelijke strategieën, ook voor de Rijn-Maasdelta beslissing. Door koppeling tussen korte en lange termijn (bijv. resultaten van de derde toetsing en de klimaatopgave) komen concrete maatregelenpakketten met betrekking tot de bescherming tegen hoog water en oplossingen voor de zoetwatervoorziening in beeld, die op middellange termijn tot uitvoering moeten komen. Daarmee wordt de deltabeslissing Rijn-Maasdelta meer dan een procesbesluit.

Vraag 28

Kunt u aangeven waarin de 52 projecten in de Maaswerken met betrekking tot hoogwaterbescherming tekort schieten, als na realisatie nog een aanvullende opgave dient te komen om het gehele Maasdal aan het afgesproken veiligheidsniveau te laten voldoen?

Antwoord 28

Er is geen sprake van dat de deelprojecten uit Maaswerken tekort schieten. Met deze deelprojecten worden alle afgesproken doelen van Maaswerken gerealiseerd. Geconstateerd is echter dat het beschermen van het Maasdal op een niveau van 1/250 per jaar een aanvullende opgave vereist. Realiseren van Maaswerken is en blijft hierbij een noodzakelijk uitgangspunt. In dit kader verwijs ik ook graag naar de door mij gesloten 'Bestuursovereenkomst waterveiligheid Maas. Droge voeten voor Limburg!' met de provincie Limburg en de waterschappen Roer en Overmaas en Peel en Maasvallei op 10 november jl.

Vraag 29

Kunt u aangeven of voor de actualisatie van de waterveiligheidsnormen ook rekening is gehouden met een zeer beperkte of niet stijgende zeespiegel, waardoor waterveiligheidsnormen ook naar beneden zouden kunnen worden bijgesteld?

Antwoord 29

De actualisering wordt ingegeven door de toename van het aantal inwoners en van de economisch waarde achter de waterkeringen. Een stijgende zeespiegel betekent wel een (extra) opgave om te (blijven) voldoen aan de normen. Wanneer de zeespiegelstijging zeer beperkt of afwezig is, dan is dit deel van de waterveiligheidsopgave ook beperkter.

In de MKBA zijn de economisch optimale beschermingsniveaus in 2050 berekend. Bij deze berekening is de zeespiegelstijging meegenomen, maar uit de gevoeligheidsanalyse in de MKBA blijkt dat klimaatverandering nauwelijks een rol speelt bij de berekenende economisch optimale beschermingsniveaus.

Vraag 30

Op welke manier wordt er voor gezorgd dat de uitkomsten van de derde Veiligheidstoetsing, met daarbij een specifieke verantwoordelijkheid voor de waterschappen, integraal worden meegenomen in het samenhangende waterveiligheidsprogramma, zoals ook is afgesproken in het Bestuursakkoord Water?

Antwoord 30

Het Deltaprogramma is een nationaal programma waarin zowel waterschappen, gemeenten, provincies als het rijk participeren. De waterschappen leveren zowel ambtelijk als bestuurlijk een grote bijdrage aan het Deltaprogramma. In de deelprogramma's van het Deltaprogramma worden gebiedsgerichte veiligheidsstrategieën ontwikkeld ten behoeve van de deltabeslissingen en het samenhangende waterveiligheidsprogramma. Bij de ontwikkeling van deze strategieën en bij de programmering van het waterveiligheidsprogramma worden de uitkomsten van de derde toetsing integraal meegenomen. Zie verder ook het antwoord op vraag 7.

Vraag 31

- a. Wanneer worden de studies van Deltares ten behoeve van de actualisering van de veiligheidsnormen naar de Kamer gestuurd?
- b. Waarom heeft de Kamer deze niet eerder ontvangen?

Antwoord 31

De studies zullen tezamen met mijn eerste beeld nog voor het Wetgevingsoverleg op 5 december naar uw Kamer worden gestuurd. De studies zijn niet eerder naar de Kamer gestuurd, omdat ik hecht aan een zorgvuldige aanpak van deze complexe materie. De studies zijn in het voorjaar opgeleverd en vervolgens naar het Centraal Planbureau (CPB) en het Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW) gestuurd om de kwaliteit te laten beoordelen. Eind augustus heb ik van het CPB een reactie gekregen; eind september heb ik een reactie van het ENW ontvangen. Vervolgens heb ik de afgelopen weken, mede op basis van deze adviezen, overleg gevoerd met betrokkenen en mijn standpunt voorbereid.

Vraag 32

Neemt u in 2012 een principebesluit over de normering op basis van overstromingsrisico's in plaats van de huidige overschrijdingskansen?

Antwoord 32

Zie het antwoord op vraag 25 op pagina 8.

Vraag 33

- a. Neemt u het advies van de Deltacommissaris over, om zodra de maatschappelijke kosten baten analyse (MKBA)- waterveiligheid 21e eeuw en de Analyse van slachtofferrisico's Waterveiligheid 21e eeuw gereed, gevalideerd en vastgesteld zijn, deze zo spoedig mogelijk ter beschikking te stellen voor de ontwikkeling van gebiedsgerichte veiligheidsstrategieën?
- b. Zo nee, waarom is het advies niet overgenomen?
- c. Zo nee, waarom worden deze rapporten niet gebruikt om te komen tot gebiedsgerichte veiligheidsstrategieën?

Antwoord 33

Ja, de studies zullen tezamen met mijn eerste beeld nog voor het Wetgevingsoverleg op 5 december naar uw Kamer worden gestuurd. De rapporten zijn daarmee beschikbaar als bouwstenen om te komen tot gebiedsgerichte veiligheidsstrategieën (zie ook het antwoord op vraag 31).

Vraag 34

Wat is de status van het principebesluit over de waterveiligheidsnormen, dat nog voor dit jaar staat gepland? Ontvangt de Kamer dit voor het Wetgevingsoverleg Water dat plaatsvindt op 5 december 2011?

Antwoord 34

Zie het antwoord op vraag 18.

Vraag 35

Wanneer stuurt u de resultaten van de verkenning naar de toepasbaarheid van Deltadijken in Nederland naar de Kamer?

Antwoord 35

Naar verwachting zal het traject van de verkenning begin volgend jaar volledig zijn afgerond. Na afronding van de verkenning zal ik die u doen toekomen.

Vraag 36

Hoe verhoudt het advies van de Deltacommissaris om natuurlijke waterveiligheidsmaatregelen uit te werken en toe te passen zich tot het aflopen van het programma Natuurlijke Klimaatbuffers?

Antwoord 36

De coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers heeft op 3 november tijdens het Tweede Nationale Deltacongres een samenwerkingsovereenkomst getekend met Ecoshape/Building with Nature. In het kader van de Topsector water wordt momenteel de businesscase Ecoshape 2.0 verder uitgewerkt. De kennis over natuurlijke klimaatbuffers wordt dus geborgd via de samenwerking met Ecoshape. Daarnaast is het de bedoeling dat het uitwerken van natuurlijke veiligheidsmaatregelen verder vorm krijgt in de businesscase Ecoshape 2.0.

Vraag 37

- a. Wat is de definitie van 'geen onomkeerbare schade'?
- b. Welke criteria worden gebruikt en aangehouden om geen onomkeerbare schade te bepalen?

Antwoord 37

In het huidige waterbesluit staat: "Het gaat om processen waardoor de

vestigingsplaats van flora of fauna onherstelbaar vernietigd wordt. Het ecosysteem kan zich daardoor niet meer herstellen.” Denk bijvoorbeeld aan oxidatie van veengebieden. Hierdoor verdwijnt het veen, en dus ook de bijbehorende natuur. Er wordt gewerkt met duidelijke hydrologische indicatoren, namelijk het grondwater- en het oppervlaktewaterpeil.

Vraag 38

Kunt u aangeven waarom bij onderzoeken naar het vergroten van het wateraanbod vooral wordt gezocht naar regionale zelfvoorziening, terwijl er ook regio-overstijgende oplossingen zijn, zoals het benutten van het IJsselmeer en de grote rivieren ter vergroting van het wateraanbod?

Antwoord 38

Dit is vastgesteld beleid, zie hiervoor het Nationaal Waterplan (pag. 90). Bij het vergroten van het wateraanbod worden onder meer zelfvoorzienendheid en structurele peilverhoging op het IJsselmeer als mogelijke oplossingen onderzocht.

Vraag 39

- a. Hoe wordt voorkomen dat het faseverschil tussen de deelprogramma's een belemmering in het uitwerken van mogelijke strategieën kan zijn?
- b. Hoe wordt de samenhang tussen de deelprogramma's geborgd?

Antwoord 39

De deltacommissaris voert de regie over het Deltaprogramma en zorgt daarmee voor samenhang en het 'in fase blijven' van de deelprogramma's. Door een iteratief proces tussen de generieke deelprogramma's veiligheid, zoetwater en nieuwbouw & herstructurering en de uitwerking van deze opgaven in de gebiedsgerichte deelprogramma's wordt het faseverschil tussen de deelprogramma's minimaal. De deelprogramma's komen regelmatig bijeen. Deze werkwijze draagt ook bij aan de samenhang tussen de deelprogramma's. Er zijn dan ook geen significante belemmeringen voorzien ten aanzien van de uitwerking van mogelijke strategieën. Daarnaast wordt samenhang geborgd door steeds uit te gaan van dezelfde data en modellen (het Delta-instrumentarium). Ten slotte is het gezamenlijk voorbereiden van het samenhangende voorstel voor de deltabeslissingen in de Stuurgroep Deltaprogramma een belangrijke factor voor de samenhang tussen de deelprogramma's.

Vraag 40

- a. Is er al zicht op welke maatregelen mogelijk nodig zijn in het IJsselmeer om te komen tot meer flexibiliteit in het watersysteem?
- b. Welke andere oplossingsvarianten dan de 1,5 meter peilstijging IJsselmeer of de Nieuwe Waterweg bent u van plan nadrukkelijk in beeld te brengen? Kunt u hierbij bijvoorbeeld ook alternatieve waterberging verspreid over meerdere locaties betrekken?

Antwoord 40

- a. Een van de mogelijke maatregelen is het via flexibel peilbeheer opslaan van water in het winterhalfjaar (zowel oppervlaktewater als grondwater) om dit water vervolgens in het zomerhalfjaar te gebruiken.
- b. De mogelijkheid om de watervoorraad in droge perioden in en buiten het IJsselmeergebied te vergroten zal onder meer in beeld worden gebracht. Zie ook vraag en antwoord 38.

Vraag 41

- a. Op welk moment wordt er een besluit genomen inzake het inlaadpunt Gouda en Bernisse?
- b. Wordt de problematiek inzake het inlaadpunt Gouda en Bernisse naar uw mening reeds voldoende in besluiten gewogen en meegenomen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 41

In 2014 zal de deltacommissaris één samenhangend voorstel voor de deltabeslissingen voorleggen. Onderdeel hiervan is de zoetwaterstrategie die bestaat uit een strategie voor een duurzame zoetwatervoorziening voor Nederland die economisch doelmatig is en een hieraan gekoppeld samenhangend pakket van maatregelen. In deze strategie en de vertaling daarvan voor de Rijn-Maas delta zal de problematiek rond inlaatpunten Gouda en Bernisse zeker in beschouwing worden genomen.

Vraag 42

Op welke wijze wordt nu al geparticipeerd op het feit dat de scheepvaart in de toekomst, door lagere zomerafvoeren, vaker geconfronteerd wordt met vaardieptebeperkingen?

Antwoord 42

In de te ontwikkelen zoetwaterstrategie zal naar alle functies worden gekeken, ook naar de scheepvaart.

Vraag 43

- a. Hoe verhoudt het richtinggevend en samenhangend besluit over de Volkerak-Zoommeer en Grevelingen zich tot de deltabeslissing Rijn-Maasdelta?
- b. Op welke wijze wordt reeds toegewerkt naar een samenhangend richtinggevend besluit over Volkerak-Zoommeer en Grevelingen?

Antwoord 43

- a. Het samenhangende besluit over het Volkerak-Zoommeer en het Grevelingenmeer gaat over waterberging. De betreffende maatregel is onderdeel van één van de mogelijke strategieën voor de deltabeslissing Rijn-Maasdelta.
- b. Op dit moment wordt verkend of het op korte termijn nodig is om een aanvullend besluit te nemen over mogelijke berging in het Grevelingenmeer, mede vanuit het regionaal economisch perspectief. Berging in het Volkerak-Zoommeer is staand beleid in het kader van het uitvoeringsprogramma Ruimte voor de Rivier. Als echter gerekend wordt met een stormopzetduur van 35 uur, dan is de bergingscapaciteit van het Volkerak-Zoommeer onvoldoende en is een aanvullende waterveiligheidsmaatregel noodzakelijk. Berging in het Grevelingenmeer is dan één van de meest voor de hand liggende opties.

Vraag 44

Wat betekent de keuze om een beperkt aantal projecten te identificeren, die de korte termijn met de lange termijnopgave kunnen verbinden, concreet voor de planning en inhoud van de geïdentificeerde projecten?

Antwoord 44

Met de identificatie van deze projecten wordt ingezet op een optimale aansluiting van huidige projecten op de lange termijnopgave, en met name de wateropgave. Deze werkzaamheden hebben geen negatieve invloed op de planning voor deze

projecten. De kwaliteit van de inhoud van de projecten neemt toe, doordat er gekozen kan worden voor maatregelen die ook op langere termijn robuust zijn. Tevens ontstaat er beter zicht op mogelijkheden om 'werk met werk' te maken, waardoor versnelling ook mogelijk wordt. Deze projecten dienen tevens als leerervaring voor toekomstige initiatieven.

Vraag 45

Wat betekent het concreet dat de generieke deelprogramma's worden 'voorgeschateld' ten opzichte van de gebiedsgerichte uitwerking, terwijl de deltabeslissingen allemaal voor 2015 zijn voorzien?

Antwoord 45

'Voorschakeling' van de generieke deelprogramma's houdt in dat de generieke deelprogramma's zo snel als redelijkerwijs mogelijk is (eind 2011, begin 2012) kaders beschikbaar stellen aan de gebiedsgerichte deelprogramma's. Deze kaders worden vervolgens gebiedsgericht uitgewerkt en gebruikt voor de ontwikkeling van mogelijke strategieën. De resultaten daarvan worden beschreven in het Deltaprogramma 2013. Daarna zijn de generieke en gebiedsgerichte deelprogramma's gefocust op de ontwikkeling van kansrijke en voorkeursstrategieën en de voorbereiding van de 5 deltabeslissingen. In bijlage E bij het Deltaprogramma 2012 is de bestuurlijke planning beschreven.

Vraag 46

Hoe is de nota 'MIRT en MARKT' concreet vertaald in dit Deltaprogramma 2012?

Antwoord 46

De handreiking MIRT en Markt is een uitgangspunt bij het vroegtijdig betrekken van de markt bij het Deltaprogramma. Deze handreiking beschrijft hoe projectleiders van het ministerie van Infrastructuur en Milieu bij hun projecten marktpartijen kunnen betrekken. Dat betekent dat het als een leidraad zal fungeren bij de verschillende aanbestedingstrajecten die vroeger of later zullen starten.

Vraag 47

- a. Welke vier speerpunten uit het advies van de topsector water hebben een directe relatie met het Deltaprogramma?
- b. Welke maatregelen worden nu al genomen binnen het Deltaprogramma om aan die speerpunten te werken?

Antwoord 47

- a. Enabling Deltalife, Water en ICT, More Crop per Drop en Water en Energie. Een voorbeeld bij dit laatste speerpunt is de ontwikkeling van een business case voor een getijdencentrale in de Brouwersdam in de Zuidwestelijke Delta.
- b. De businesscases die in het kader van deze speerpunten worden geformuleerd dienen volgens de huidige planning in december geconcretiseerd te zijn door consortia binnen de Topsector Water. Hoewel de businesscases nog niet beschikbaar zijn, wordt er tussen de partijen die gezamenlijk aan het Deltaprogramma werken al wel nagedacht over hoe businesscases een rol kunnen spelen binnen het Deltaprogramma en vice versa. Zo is er reeds een convenant getekend tussen de Unie van Waterschappen, Rijkswaterstaat en Ecoshape/Building with Nature over de toepassing van natuurlijke waterveiligheidsmaatregelen.

Vraag 48

Kunt u inzicht geven in de afwegingen bij de ontvlechting van het Infrastructuurfonds om voldoende middelen beschikbaar te hebben voor een geloofwaardige aanpak van de wateropgaven?

Antwoord 48

Bij de ontvlechting van het Infrastructuurfonds is de afspraak uit het Aanvullend Beleidsakkoord van het vorig kabinet de basis geweest. Deze afspraak luidde dat er een solide Deltafonds wordt ingesteld dat een voortvarende uitvoering van het Deltaprogramma mogelijk maakt te voorzien van een vaste, stabiele en substantiële voeding, met ten minste vanaf 2020 1 miljard euro jaarlijks uit het reëel constant door te trekken Infrafonds. Met dat als uitgangspunt is vervolgens gezorgd voor voldoende middelen om onder andere de afspraken uit het Bestuursakkoord Water, ook in de periode vóór 2020 na te kunnen komen. Met een jaarlijks beschikbare budget van circa 1,2 miljard euro in de periode 2021-2028 heeft het Deltafonds op basis van huidige inzichten de nodige middelen om de belangrijkste wateropgaven aan te pakken. Daarbij wil ik wel aantekenen dat ik mij kan vinden in de vaststelling van de deltacommissaris, dat niet kan worden uitgesloten dat een volgend kabinet mogelijk moet constateren dat er in de periode 2021-2028 extra middelen benodigd zijn.

Vraag 49

Wat is uw reactie op de analyse en het advies van de deltacommissaris over de borging van de financiering van het Deltaprogramma?

Antwoord 49

De analyse van de deltacommissaris geeft mijns inziens goed inzicht in de benodigde middelen voor de wateropgaven en de beschikbare middelen in het Deltafonds. Deze analyse en het advies zullen de komende jaren door de deltacommissaris worden verfijnd. Daarmee is het een belangrijk onderdeel van het Deltaprogramma en relevant voor de te maken keuzes.

Vraag 50

- a. Kunt u bevestigen dat er op dit moment een, financieel nog niet gedekte, opgave is van circa 4 miljard euro, met betrekking tot een aantal waterveiligheidsprojecten in voorbereiding?
- b. Zo ja, hoe ziet deze opgave er precies uit?
- c. Zo nee, hoe groot is deze nog niet gedekte opgave indicatief?

Antwoord 50

De analyse en advies van de deltacommissaris, opgenomen in het Deltaprogramma 2012, gaat in op de financiële situatie van de waterveiligheidsopgave. Hierover bent u via het Deltaprogramma 2012 geïnformeerd. Voor mijn reactie op dit advies verwijs ik u naar de brief die u nog eind november van mij zult ontvangen.

6. de Waterprojecten uit het MIRT-projectenboek

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

Is de planning van de MIRT Onderzoeken op het terrein van de deltaprogramma's Zoetwater, Nieuwbouw en Herstructurering, Rivieren en Kust verschoven ten opzichte van de planning zoals die in 2011 was voorzien?

Antwoord 1

De planning van de MIRT Onderzoeken Zoetwater, Nieuwbouw en Herstructurering en Rivieren is niet verschoven. De planning van het MIRT Onderzoek Kust is verschoven van laatste kwartaal 2012 naar eerste kwartaal 2013.

Vraag 2

Kunt u aangeven of er uit het taakstellend budget van Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK) ook reserveringen zijn gemaakt voor project 24 (Kampen-IJsseldelta)? Zo ja, hoe hoog zijn deze reserveringen?

Antwoord 2

Er is uit het BIRK 10 miljoen euro bijgedragen voor maatregelen die het mogelijk maken dat de beoogde bypass de Hanzelijn en de N50 ongelijkvloers kan kruisen ter hoogte van de Slaper bij Kampen.

Vraag 3

- hoeveel geld van het taakstellend budget van 2.158 mln. is besteed en zal worden besteed aan projecten die als doel hebben nieuwe natuur aan te leggen?
- welke gebieden zijn gereserveerd om ook in de toekomst rivierverruiming mogelijk te maken en hoe groot deze gebieden zijn?
- hoeveel hectare landbouwgrond uiteindelijk door de 39 maatregelen wordt omvat?
- voor alle 39 maatregelen individueel, hoeveel deze hebben gekost of hoeveel deze moeten gaan kosten?

Antwoord 3

- Er gaat geen geld naar projecten met als doel om nieuwe natuur aan te leggen. Bij Ruimte voor de Riviermaatregelen kan natuur ontstaan doordat gebieden als gevolg van overstromingen of van stijgend grondwaterpeil door vergravingen te nat worden om landbouw op te bedrijven.
- In de PKB, deel 4 staan op de kaarten 6, 7 en 8 de gebieden ruimtelijk gereserveerd voor de lange termijnopgave. Dit betreffen:
 - Hoogwatergeul Zutphen (479 ha)
 - Hoogwatergeul Kampen (2.328 ha)
 - Dijkverlegging Noorddiep (294 ha)
 - Dijkverlegging Loenen (299 ha)
 - Dijkverlegging Brakelse benedenwaarden (34 ha)
 - Dijkverlegging Heesselt (36 ha)
 - Retentie Rijnstrangen (2.351 ha)
 - Hoogwatergeul Deventer (453 ha)
 - Twee dijkverleggingen Drongelen (117 ha + 95 ha)
 - Dijkverlegging Oosterhout – Slijk-Ewijk (55 ha)
- Het totale plangebied van Ruimte voor de Rivier is circa 24.000 hectare, waarvan ruim 1.000 hectare landbouwgrond zal vernatten en ongeschikt wordt voor de landbouw.

d. De 39 individuele maatregelen vormen samen het programma. Daarover wordt slechts op programmaniveau de raming en de budgetuitputting gerapporteerd. Dit ook om redenen om de markt niet te voorzien van gevoelige financiële informatie.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 7

Hoe verhoudt de opmerking dat het rijk voor 100 procent de financiering voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma draagt zich tot het Bestuursakkoord Water waarin gesproken wordt over cofinanciering van de waterschappen?

Antwoord 7

Dit is niet geheel juist. Het rijk draagt niet meer voor 100% de financiering van het HWBP-2. De projecten binnen het HWBP-2 krijgen wel 100% subsidie. Echter een deel van dit subsidiegeld is afkomstig van de waterschappen.

Vraag 8

- a. Waarom worden de middelen voor NURG niet overgeheveld naar en als integraal onderdeel gezien van het programma Ruimte voor de Rivier?
- b. Wat is de meerwaarde van dit aparte project?
- c. Wat zijn de voor- en nadelen van overheveling?
- d. Kunt u aangeven hoeveel hectaren landbouwgrond er al voor Nadere uitwerking rivierengebied (NURG) is aangekocht en voor welke prijs?

Antwoord 8

Het NURG-programma loopt al sinds de jaren negentig. Het is opgezet als een samenwerkingsprogramma tussen EL&I (LNV) en I&M (V&W) waarbij de formele afspraak is gemaakt dat beide partijen 50% betalen. Het programma loopt nog tot en met 2015. De succesvolle samenwerking richt zich op het gezamenlijk realiseren van natuur (Natura 2000 doelen) in combinatie met het vergroten van de hoogwaterveiligheid. Vanuit praktische overwegingen is tot op heden niet gekozen voor samenvoeging: het NURG-programma loopt al bijna 15 jaar en bevindt zich dus in de eindfase. Overheveling betekent dat lopende afspraken ontbonden moeten worden en dat tussentijds verrekend zal moeten worden tussen de twee partijen. De totale uitgaven voor verwerving van landbouwgrond en bebouwde vastgoedobjecten zijn t/m 2010 € 163 mln. Per eind november kan worden vastgesteld dat circa 5200 hectare op de juiste locatie ligt en dat er nog 618 hectare buiten begrenzing nieuwe natuur is gelegen, maar wel binnen de uiterwaarden. Deze gronden zullen worden aangewend voor ruilingen. De totale grondvoorraad t.b.v. NURG bedraagt daarmee 5800 hectare. Voor de gedane uitgaven geldt een gemiddelde kostprijs van circa € 28.000 per hectare. De gemiddelde aankoopprijs voor landbouwgrond (incl. bebouwde vastgoedobjecten) ligt lager.

Vraag 10

In hoeverre zou een deel van de middelen uit het Synergieprogramma Kaderrichtlijn Water overgeheveld kunnen worden naar het programma Ruimte voor de Rivier?

Antwoord 10

Alle middelen uit het Synergieprogramma Kaderrichtlijn Water zijn belegd, dat wil zeggen dat met provincies en waterschappen afspraken zijn gemaakt over de besteding van deze middelen voor de uitvoering van concrete projecten. Er resteren derhalve geen vrij beschikbare middelen die overgeheveld zouden kunnen worden naar het programma Ruimte voor de Rivier.

Vraag 11

Een deel van de middelen uit het Verbeterprogramma Waterkwaliteit Rijkswateren is inmiddels overgeheveld naar het programma Ruimte voor de Rivier. Is het mogelijk dit hele programma over te hevelen naar het Deltaprogramma en wat zijn hiervan de voor- en nadelen?

Antwoord 11

In het verbeterprogramma Waterkwaliteit was een specifiek budget gekoppeld aan KRW maatregelen voor project Ruimte voor de Rivier, waardoor gelijktijdige realisatie van waterkwaliteitsmaatregelen en maatregelen Ruimte voor de Rivier plaatsvinden. Maar het grootste deel van de middelen van het Verbeterprogramma Waterkwaliteit is niet gekoppeld aan waterveiligheidsprojecten. Gelet op amendement Lucas is een overheveling van dit hele Verbeterprogramma naar het Deltaprogramma nu niet meer mogelijk.

Vraag 12

Waarom staan er geen beschikbare middelen genoemd bij het project Toekomst Afsluitdijk?

Antwoord 12

Het project Toekomst Afsluitdijk staat nu als verkenning in het MIRT-projectenboek. Na afronding van de verkenning en bij overgang naar de planfase zal in het volgende projectenboek het budget (te weten circa € 600 mln) zichtbaar worden gemaakt.

Vraag 13

- a. In hoeverre is de locatiekeuze en dimensionering van het project Extra Spuicapaciteit (ESA) van invloed op het project Toekomst Afsluitdijk?
- b. Hoe wordt de samenhang tussen deze twee projecten gewaarborgd?

Antwoord 13

- a. Voor de start van het project Toekomst Afsluitdijk stond de locatie van ESA vast en deze is ook als uitgangspunt bij alle oplossingsrichtingen voor Toekomst Afsluitdijk gehanteerd. De gekozen veiligheidsoptie voor het dijklichaam, overslag bestendig maken, is goed met ESA te combineren. De dimensionering van het complex is niet van invloed op de versterking van de Afsluitdijk.
- b. Gezien de raakvlakken tussen beide projecten, vindt overleg en afstemming plaats en worden keuzes in samenhang gemaakt. Daartoe is binnen het ministerie van I&M op DG-niveau een stuurgroep gevormd.

Vraag 14

Kunt u aangeven of er voor de realisatie van de Natte natuurprojecten IJsselmeergebied landbouwgrond is en wordt gebruikt? Zo ja, hoeveel hectaren?

Antwoord 14

In het kader van het ICES-programma natte natuurontwikkeling in het IJsselmeergebied is en wordt geen landbouwgrond gebruikt voor natte natuurontwikkeling. Hierbij moet worden aangetekend dat in het geval van het project Roggebotveld (60 ha, onderdeel van 230 ha natuurontwikkeling in de IJsselmonding) het gebied eigendom is van Staatsbosbeheer, en tot 2008 verpacht werd voor landbouwkundig gebruik.

Vraag 15

- a. Hoe is de samenhang tussen het project capaciteit Volkeraksluizen en de planstudie Volkerak-Zoommeer gewaarborgd?
- b. Klopt het dat de planstudie in planning vooruitloopt op het besluit over de capaciteit van de sluizen?

Antwoord 15

- a. Voor de toekomstige ontwikkeling van Grevelingen en Volkerak-Zoommeer wordt samen met de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta een uitvoeringsstrategie ontwikkeld. Beide projecten worden bij deze strategie betrokken. Hiermee is de onderlinge samenhang gewaarborgd.
- b. Dit klopt niet; zie antwoord a.

Vraag 16

Wat is de reden dat er pas in 2014 een advies komt en in 2015 een besluit wordt genomen over het project Oijen-Wansum als onderdeel van de deltabeslissing rivieren ?

Antwoord 16

De lange termijn opgave voor het Maasdal wordt uitgewerkt in het deelprogramma Rivieren van het Deltaprogramma. Dit deelprogramma komt in 2014, conform de opdracht van het Deltaprogramma, met een advies over de lange termijn opgave voor de Maas. Dit advies zal een bijdrage leveren aan de Deltabeslissing Waterveiligheid, die o.a. bestaat uit gebiedsgerichte strategieën om de veiligheidsopgave aan te pakken.

De gebiedsontwikkeling Ooijen-Wansum is een pilot-project voor het deelprogramma rivieren omdat hier hoogwaterbescherming en ruimtelijke ontwikkeling integraal worden opgepakt.

Op 10 november jongstleden is de MIRT verkenning Ooijen-Wansum gestart. Het doorlopen van het MIRT traject en het nemen van de benodigde besluiten loopt tot 2014. Daarna pas kan de uitvoering starten.

Vraag 17

Kunt u aangeven voor het project Zandmaas wat er precies wordt verstaan onder beperkte natuur en of hier ook landbouwgrond voor wordt gebruikt?

Antwoord 17

Het MIRT-projectenboek spreekt over "...en wordt beperkt natuur ontwikkeld...". Het gaat veelal om gronden die ten gevolge van rivierverschuiving (hoogwaterbescherming) ongeschikt worden (bijvoorbeeld door vernatting) om nog economisch rendabel te zijn voor de landbouw. Op dit moment vindt herijking van natuur bij Zandmaas/Grensmaas plaats. Zoals in de laatste voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas reeds is gemeld wordt de Kamer hierover geïnformeerd zodra meer duidelijkheid is te geven.

Vraag 18

Waarom staat het project Veessen-Wapenveld niet genoemd in de projecten Oost-Nederland?

Antwoord 18

Geen van de acht projecten langs de IJssel uit de PKB Ruimte voor de Rivier zijn opgenomen in het lijstje van projecten Oost-Nederland, omdat Ruimte voor de Rivier een apart nationaal programma is en apart in het projectenboek (op pagina

26 en 27) staat opgenomen.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 19

Kunt u aangeven voor de Integrale Inrichting Veluwerandmeren (IIVR) of bij grondverwerving sprake is geweest van gedwongen onteigening? Zo ja, om hoeveel hectare gaat dit in totaal?

Antwoord 19

Er is bij het project Integrale Inrichting Veluwerandmeren (IIVR) geen sprake geweest van gedwongen onteigening. Grondverwerving heeft op beperkte schaal plaatsgevonden (totaal 4 ha) waarbij de grond op basis van vrijwilligheid is aangekocht.

Vraag 20

Hoe verhoudt het feit dat de planstudie verdieping vaarweg Harlingen-Kornwerderzand (vaargeul De Boontjes) is vertraagd zich tot uw antwoorden op Kamervragen terzake waarin is aangegeven dat de verdieping van de Boontjes conform planning verloopt (Tweede Kamer, vergaderjaar 2010–2011, Aanhangsel Handelingen 2664)?

Antwoord 20

In de vragen van 26 april 2011 vroegen de leden Huizing en Lucas, of Rijkswaterstaat overwoog, om realisatie van de Boontjes uit te stellen. Dat was toen niet het geval, en ook nu is er geen sprake van een keuze of overweging tot uitstel. De opdracht tot het uitvoeren van het benodigde onderzoek is verleend aan de provincie Friesland. Zodra de provincie de onderzoeken op een goede manier heeft afgerond, kan ik de opdracht tot realisatie geven. De provincie heeft in de planstudie tussentijds de planning geactualiseerd om de wettelijke procedures in te passen, zodat de start van de realisatie pas in 2012 zal plaatsvinden.

Vraag 21

Kunt u aangeven wat er met de 10 mln. wordt gedaan die is uitgetrokken voor de Zandmotor in 2012?

Antwoord 21

Hoewel de werkzaamheden met betrekking tot de aanleg volgens de huidige inzichten dit jaar zullen worden afgerond, zijn ook daarna nog kosten voorzien. Deze kosten hebben vooral te maken met afspraken die gemaakt zijn over de monitoring van de ontwikkeling op en rondom de Zandmotor na de aanleg. Verder zal een deel van het budget worden ingezet voor de versterking van de Delflandse kust en dient een verwachte meevaller nog verrekend te worden met de provincie Zuid-Holland.

7. de Achttiende voortgangsrapportage Ruimte voor de Rivier en de resultaten van de externe tussentijdse evaluatie

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

Wat zijn de gevolgen voor Ruimte voor de Rivier, als investeringsafspraken in het kader van de Wet inrichting landelijk gebied (WILG) en/of het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) gaan veranderen?

Antwoord 1

Dit heeft geen gevolgen voor de maatregelen van Ruimte voor de Rivier.

Vraag 2

Zullen eventuele aanbestedingsmeevallers, ten opzichte van de raming bij de projectbeslissing of de Spelregels Natte Infrastructuur Projecten 3 (SNIP3), gebruikt worden om eventuele budgetoverschrijdingen, die de komende jaren nog plaats kunnen gaan vinden, te compenseren?

Antwoord 2

Ja. Met de Tweede Kamer is reeds eerder afgesproken dat meevallers vooralsnog binnen het Programma worden vastgehouden (AO van 3 december 2009 en 12 mei 2010).

Vraag 3

Waarom is, in verband met de geconstateerde samenhang tussen het Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG)-programma en het programma Ruimte voor de Rivier, niet gekozen voor het samenvoegen van de budgetten om tot win-win situaties te komen binnen de projecten van het programma Ruimte voor de Rivier?

Antwoord 3

Zie antwoord 8a van Waterprojecten uit het MIRT-projectenboek.

Vraag 4

Kunt u aangeven welke 'nationale koppen' op de Europese regels in het kader van natuurwet- en regelgeving (Wet Natuur) worden afgeschaft?

Vraag 5

Kunt u, alvorens wet- en regelgeving wordt aangepast voor het afschaffen van 'koppen', aangeven om welke reden destijds besloten is hier wet- of regelgeving voor op te tuigen?

Antwoorden 4 en 5

Zie de brief aan de Kamer (32 670, nr. 24 van september 2011) met betrekking tot de voortgang van Natura 2000. Hierin geeft de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie 10 punten aan, waar hij binnen de richtlijnen mogelijkheden ziet voor meer rek en deze gaat benutten. Het aangekondigde wetsvoorstel natuur zal bovendien voorzien in wetgeving ter bescherming van de natuur die herkenbaar aansluit op de Europese en internationale verplichtingen. Dit wetsvoorstel zal in de lente van 2012 voor behandeling bij het parlement worden ingediend. Dan is het moment om met de Kamer te spreken over het wetsvoorstel en de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de huidige Flora- en Faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

Vraag 6

Kunt u, alvorens wet- en regelgeving aan te passen, aangeven welk beschermingsregime wordt opgeheven en met welke reden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

In de Memorie van toelichting op de Wet Natuur zullen wijzigingen met betrekking tot beschermingsregimes worden toegelicht. Voor wijzigingen met betrekking tot Natura 2000 en Beschermde Natuurmonumenten verwijs ik u naar de eerder genoemde Kamerbrief (32 670, nr. 24).

Vraag 7

Hoe waarschijnlijk is het, dat het wetgevingstraject van de Wet Natuur niet zal aansluiten op de planning van Ruimte voor de Rivier?

Antwoord 7

Het wetsvoorstel voor de Wet Natuur wordt momenteel breed geconsulteerd bij de maatschappelijke organisaties en via internetconsultatie. Het voornemen is om het wetsvoorstel voorjaar 2012 aan de Tweede Kamer te zenden. De planning is vervolgens afhankelijk van de behandeling van het wetsvoorstel in het parlement. Binnen het programma Ruimte voor de Rivier zitten meer dan de helft van de maatregelen in de uitvoeringsfase. Voor deze projecten is de vergunningaanvraag op grond van de Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet nu al aan de orde.

Vraag 8

Op welke wijze wordt de Kamer geïnformeerd over de oplossingen die binnen het kader van de bestaande Natuurbeschermingswet worden gezocht?

Antwoord 8

Dit is gedaan met de Kamerbrief (32 670, nr. 24).

Vraag 9

In hoeverre wordt binnen het programma Ruimte voor de Rivier, aangezien het welslagen van het programma Ruimte voor de Rivier mede afhankelijk is van het project Stroomlijnen om de gewenste afvoercapaciteit te halen, nagedacht over het toekomstig beheer van de uiterwaarden, op dusdanige wijze dat het waterbergend vermogen gewaarborgd blijft?

Antwoord 9

Binnen de projecten worden met toekomstige beheerders afspraken gemaakt en vastgelegd over het beheer en onderhoud. Daarmee is geborgd dat de waterstanddaling ook op de lange termijn behouden blijft. Parallel hieraan wordt door middel van een inhaalslag de begroeiing in overeenstemming gebracht met de vanuit veiligheid geldende randvoorwaarden, met in acht name van de Natura 2000 doelen.

Vraag 10

- a. Is er bij de in voorbereiding zijnde projectbeslissing voor het project IJsselsprong (Cortenoever) sprake van een significante verlegging van de oorspronkelijke grens van de Planologische Kernbeslissing (PKB-grens)?
- b. kunt u dat toelichten?
- c. Wanneer kan naar uw mening gesproken worden over een 'significante verlegging van de PKB-grens'?

Antwoord 10

a en b. Nee, bij de maatregelen Cortenoever en Voorsterklei is er sinds de PKB gezocht naar een optimalisatie tussen benodigde waterstanddaling en het behoud van landbouwmogelijkheden. Ten opzichte van de referentie-ontwerpen die ten

behoefte van de PKB waren opgesteld is gekozen voor een uitwerking waarin ten behoeve van de landbouw een overstromingsfrequentie van 1x per 25 jaar is aangehouden en zo beperkt mogelijke vergravingen. De dijk is daarvoor westelijker komen te liggen dan in de PKB referentie-ontwerpen. De landbouwmogelijkheden zijn zo veel beter geworden dan bij de jaarlijkse overstroming, waar in de PKB van uit werd gegaan.

c. De PKB kaart bevat een aanduiding van de locatie van de maatregel. Bij de vervolgbesluitvorming wordt de definitieve locatie bepaald. Als de uiteindelijke maatregel ver buiten de indicatieve aanduiding zou worden gerealiseerd, zou dat als een significante afwijking kunnen worden aangemerkt.

Vraag 11

a. Wat verstaat u onder 'nadelige effecten' voor de drinkwaterwinning bij de zomerbedverlaging Beneden-IJssel?

b. Is hier sprake van nieuwe inzichten?

c. Waarom waren deze inzichten niet beschikbaar bij het vaststellen van de PKB Ruimte voor de Rivier, waar deze zomerbedverlaging onderdeel van uitmaakt?

Antwoord 11

a. De bodem onder het oude spoorwegemplacement in de gemeente Zwolle is ernstig verontreinigd. De verontreiniging begeeft zich langzaam via het grondwater naar de drinkwaterputten in het Engelse Werk. De provincie, de gemeente Zwolle en het drinkwaterbedrijf Vitens hebben thans technische middelen ingezet om te voorkomen dat de verontreiniging in de huidige situatie de drinkwaterputten bereikt.

b. Ja. Uit het hydrologisch onderzoek in het kader van de milieueffectrapportage bij de planstudie Zomerbedverlaging Beneden-IJssel is gebleken dat de zomerbedverlaging grote effecten kan hebben op de grondwaterstromen onder Zwolle, waardoor de verontreiniging zich in sneller tempo naar de drinkwaterputten zou kunnen verspreiden. Uit vervolgonderzoek is in september gebleken dat deze effecten van de zomerbedverlaging niet met technische middelen of ontwerpaanpassingen te voorkomen zijn. Alleen beperking van de drinkwaterwinning of het verkorten van de zomerbedverlaging kan nadelige effecten voorkomen.

c. Voor de PKB Ruimte voor de Rivier zijn globale ontwerpen gemaakt van de maatregelen en zijn de effecten ervan globaal in beeld gebracht. Op deze wijze is informatie vergaard waarmee een zo verantwoord en uitvoerbaar mogelijk pakket kon worden gekozen.

Na vaststelling van de PKB is voor iedere maatregel een gedetailleerder ontwerp gemaakt en een gedetailleerde milieueffectenstudie uitgevoerd. Alleen bij een dergelijke diepere detailstudie komen effecten aan het licht zoals bij de zomerbedverlaging.

Vraag 12

Komt er in het eerste kwartaal van 2013 een volgende tussenevaluatie, op het moment dat ongeveer 75% van de doorlooptijd van het programma is verstreken?

Antwoord 12

Ja. De bij VGR18 aan U aangeboden tussenevaluatie van de PKB Ruimte voor de Rivier is uitgevoerd halverwege de doorlooptijd (2007 – 2015). De opstellers bevelen aan om op $\frac{3}{4}$ van de looptijd weer een evaluatie te doen. Dan kan door onafhankelijke onderzoekers worden beoordeeld of de laatste $\frac{1}{4}$ van de programmaperiode behaald kan worden binnen budget en raming en welke risico's daarbij een rol spelen.

Vraag 13

Klopt het dat de daling van het programmabudget met 131 miljoen euro slechts het gevolg is van de begrotingssystematiek, en dus niets te maken heeft met de programmakosten van Ruimte voor de Rivier?

Antwoord 13

Ja.

Vraag 14

Waarom leidt deze 'meevaller' niet tot een bijstelling van het oorspronkelijke projectbudget?

Antwoord 14

Het oorspronkelijke projectbudget is met dit bedrag verlaagd. Daarnaast zijn er drie andere mutaties in de verslagperiode geweest waardoor het budget is gedaald van € 2.342 miljoen in VGR17 naar € 2.136,8 miljoen in VGR18 (zie paragraaf 6.1).

Vraag 15

Wat zijn de andere oorzaken die de vertraging bij het nemen van een projectbeslissing over de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld hebben veroorzaakt?

Antwoord 15

Bij de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld waren er nog discussies over de ligging van de tijdelijke bouwweg in het zuiden van het projectgebied (nabij Veessen). De provincie en het waterschap werken aan een oplossing.

8. de 20e Voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

Welke ruimte hebben provincies en gemeenten om te experimenteren met alternatieve inrichtingen van het stroomgebied?

Antwoord 1

Er is ruimte voor alternatieve inrichting van het stroomgebied voor zover die past binnen de kaders van de geldende wet- en regelgeving, Provinciaal Omgevingsplan (POL), het tracébesluit Zandmaas/Maasroute en de afspraken met de private partijen.

Vraag 2

Op welke wijze worden bij het vormgeven van nieuwe financiële kaders de budgetten ontschot, zodat synergievoordelen te behalen zijn bij gebiedsontwikkeling voor verschillende gebruiksdoeleinden?

Antwoord 2

Over de verdere aanpak van de hoogwaterbescherming in het Maasdal heb ik op 10 november met de provincie Limburg en de Limburgse waterschappen afspraken gemaakt. Dat geldt ook voor de gebiedsontwikkeling 'Ooijen Wanssum'. Voor zover hiervoor aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld, ligt het niet voor de hand deze aan de budgetten voor de Zandmaas en de Grensmaas toe te voegen, omdat deze projecten in 2015 en 2017 gerealiseerd moeten zijn en al in uitvoering zijn.

**9. de Basisrapportage van het Tweede
Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2)**

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

- a. Hoe kan het dat negen projecten eerst niet aan de veiligheidseisen voldeden, maar nu wel?
- b. Welke kosten waren er geraamd voor deze negen projecten?
- c. Leidt dit tot een meevaller, nu deze projecten vervallen?
- d. Zo ja, hoe wordt deze meevaller besteed?

Antwoord 1

- a. Voor acht projecten geldt dat deze in het toetsproces gedurende de periode 2001-2006 zijn afgekeurd. Vervolgens is in het ontwerpproces van betreffende projecten een nadere analyse, gericht op de verbetermaatregel uitgevoerd. Deze analyses toonden aan dat betreffende projecten alsnog de status van veilig dienden te krijgen. Goedkeuring van betreffende projecten wordt in de derde toetsronde geformaliseerd. Het negende project waar de Kamer mogelijk op doelt, betreft het project Prins Hendrikpolder. In de basisrapportage is aangegeven dat deze waterkering voldoet aan de norm voor de steenbekleding, maar dat deze nog verder wordt versterkt in het project Waddenzeedijk Texel
- b. Bij de goedkeuring van het HWBP in 2007 waren deze 8 projecten opgenomen voor een totaalbedrag van M€ 24. In de basisrapportage zijn 8 projecten al op nul euro gezet, vooruitlopend op de goedkeuring.
- c. Nee, want deze projecten zijn al lang geen onderdeel van de programmaring.

Vraag 2

- a. Wat bedoelt u met de constatering, dat de Kamer op 20 juni 2011 akkoord is gegaan met uw reactie op de uitgangspuntennotitie? Bedoelt u wellicht dat de Kamer stilzwijgend heeft ingestemd?
- b. Wie is op welke onderdelen van deze reactie akkoord gegaan?

Antwoord 2

Mijn reactie op de uitgangspuntennotitie stond geagendeerd voor het AO Waterkwantiteit. Tijdens het overleg is alle ruimte geboden om hier over met elkaar van gedachten te wisselen. Uw Kamer bepaalt uiteraard zelf de onderwerpen die daadwerkelijk aan de orde komen. Na het overleg heb ik de conclusie getrokken dat de commissie geen verdere vragen had en derhalve instemde met mijn reactie op de uitgangspuntennotitie.

Vraag 3

- a. In hoeverre is de waterveiligheid gewaarborgd, gelet op de voortgang van de projecten binnen het Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2)?
- b. Kunt u de voortgangsrapportages voortaan voorzien van een conclusie of oordeel op dit punt?

Antwoord 3

- a. De systematiek van de Waterwet brengt met zich mee dat er tijd zit tussen toetsen en realisatie van de verbetermaatregel. Het uitvoeren van verbetermaatregelen vergt immers de nodige tijd. Het gegeven dat een waterkering is afgekeurd, dus niet voldoet aan de wettelijke norm, betekent niet dat er sprake is van een acuut onveilige situatie. Wel dient de beheerder extra waakzaam te zijn, met name indien er sprake is van hoog water en/of stormomstandigheden. Onze veiligheid mag onder geen voorwaarde in het geding

zijn.

b. Een oordeel over de waterveiligheid wordt gegeven tijdens de toetsing van de keringen. In de landelijke rapportage zal ik u hierover informeren. In de voortgangsrapportage wordt de voortgang van de maatregelen gerapporteerd.

Vraag 4

Bent u het eens met de stelling dat het HWBP-2 niet voldoet aan de eis van een 'in de tijd begrensd project'? Kunt u uw antwoord nader toelichten?

Antwoord 4

Nee. Het HWBP-2 is een in de tijd begrensd project. Het bestaat uit 89 maatregelen. Zodra de laatste maatregel is uitgevoerd, is het programma afgerond.

Vraag 5

- a. Blijft u verantwoordelijk voor projecten uit het HWBP-2 die niet meer door het Rijk worden gesubsidieerd, bijvoorbeeld omdat beheerders daarvan afzien?
- b. Zo nee, hoe houdt het Rijk dan vinger aan de pols bij de verbetering van de toestand van de waterkering, opdat de waterveiligheid van Nederland geen gevaar loopt?
- c. Bestaat de kans dat projecten op een gegeven moment, om bijvoorbeeld budgettaire redenen, door een beheerder toch weer onderdeel worden gemaakt van het HWBP-2?

Antwoord 5

- a. Het HWBP-2 is een subsidieprogramma. Ik ben verantwoordelijk voor de subsidieverlening aan de projecten die zijn opgenomen in het HWBP-2 en waarvoor de beheerders een subsidie aanvragen bij het Rijk. Beheerders zijn te allen tijde verantwoordelijk voor de uitvoering van de projecten. Dit geldt dus ook voor projecten die niet meer door het Rijk worden gesubsidieerd.
- b. Op grond van de wet wordt iedere zes jaar de veiligheid van de keringen getoetst. Het rijk informeert uw Kamer hierover middels de LRT. In het uiterste geval kunnen toezichtbevoegdheden door provincie en Rijk worden ingezet.
- c. Deze kans bestaat maar acht ik zeer klein. Afgekeurde dijken uit de 2e toetsing hebben immers onder voorwaarden recht op subsidie door het Rijk.

Vraag 6

Hoe vaak worden verificatiegesprekken met beheerders geïnitieerd, om de juistheid van de informatie in de voortgangsrapportages te borgen? Waar is deze taak belegd? Wordt hier een vaste cyclus bij gehanteerd?

Antwoord 6

Bij elke kwartaalrapportage, dus vier keer per jaar, worden verificatiegesprekken gevoerd met de beheerder over de aangeleverde rapportage. Deze taak is belegd bij het programmabureau HWBP 2 (ondergebracht bij Rijkswaterstaat). Er is dus sprake van een vaste cyclus.

Vraag 7

Hoe en met hoeveel fte's heeft u het programmabureau uitgebreid, opdat het bureau de omvang en complexiteit van het HWBP-2 aan kan?

Antwoord 7

Het programmabureau zal op korte termijn in orde van grootte met 10 fte's worden uitgebreid. De totale omvang betreft dan ca. 35 fte.

Vraag 8

Waarom bent u afgeweken van de wens van de Kamer, zoals die is opgenomen in de uitgangspuntennotitie, om elke voortgangsrapportage te voorzien van een accountantsrapport?

Antwoord 8

In mijn reactie op uw uitgangspuntennotitie heb ik u in overweging gegeven om voor het HWBP 2, zoals gebruikelijk is voor andere grote projecten zoals Ruimte voor de Rivier, eenmaal per jaar een accountantsrapport te laten opstellen.

Vraag 9

- a. Kunt u in de voortgangsrapportages ook op het niveau van individuele projecten financiële en praktische voortgangsinformatie opnemen, opdat inzichtelijk wordt in hoeverre de projecten volgens planning en kostenraming verlopen?
- b. Zo nee, waarom niet? Op welk moment en op welke wijze wordt dit wel ingevuld?

Antwoord 9

- a. Voor wat betreft de planning zal ik op projectniveau informatie opnemen zoals in tabel 2 op blz. 42 en 43 van de basisrapportage. Financiële informatie zal ik niet op projectniveau presenteren aangezien dit marktgevoelige informatie betreft. Dit heb ik reeds in mijn reactie op uw uitgangspuntennotitie aangegeven.
- b. Over de financiële informatie zal geaggregeerd op beheerdersniveau gerapporteerd worden conform tabel 11 van de basisrapportage.

Vraag 10

Welk percentage van de projecten verloopt volgens planning?

Antwoord 10

Van de 89 projecten zijn er 84 afgerond in 2017. Dit is een percentage van 94%. Bij de komende voortgangsrapportages ga ik uit van de planning zoals die in deze basisrapportage is gegeven.

Vraag 11

Kan in de planningsinformatie een helder nul- of referentiepunt gegeven worden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

Voor de planningsinformatie hanteer ik de planning opgenomen in de basisrapportage als referentiepunt. Ik zal in de voortgangsrapportages de mutaties tov deze referentie melden en toelichten.

Vraag 12

- a. Waarom is de deadline van het HWBP-2 verschoven naar 2021?
- b. Welke concrete maatregelen neemt u, al dan niet samen met de beheerders, om de vijf vertraagde projecten te versnellen?
- c. Kunt u voor alle projecten, dus niet alleen voor de projecten die vertraagd zijn tot na 2017, aangeven wat de reden voor vertraging is?

Antwoord 12

a. De deadline van het programma is nog steeds 2017. Enkele projecten dreigen echter uit te lopen tot na 2017. Dit is in de basisrapportage reeds aangegeven.

b. De beheerders zijn verantwoordelijk voor het maken van betrouwbare projectplanningen en het werken volgens die planningen. Daarnaast beziet het programmabureau samen met de beheerders welke mogelijkheden er zijn om planningen te optimaliseren wanneer projecten dreigen uit te lopen of daadwerkelijk uitlopen. Ook beziet het programmabureau samen met de beheerders de mogelijkheid om in projecten op innovatieve manieren marktpartijen te betrekken en daarmee versnellingen te bereiken.

c. Voor het opstellen van de basisrapportage zijn alle projectplanningen nog eens kritisch tegen het licht gehouden. Hierdoor zijn meer realistische planningen ontstaan. Op hoofdlijnen zijn de volgende oorzaken te noemen voor de projecten die dreigen uit te lopen: nadere uitwerking ontwerp, onvoldoende onderkenning van procedures en beroep- en bezwaartermijnen, complexe, lokale bestuurlijke processen, organisatie in voorbereidingsfase en langere uitvoeringsfase in verband met (technische) complexiteit.

Vraag 13

Wanneer verwacht u, tegen de achtergrond van het feit dat het laatste project pas in 2021 gerealiseerd wordt, de Kamer de eindevaluatie van het HWBP-2 toe te kunnen sturen?

Antwoord 13

Conform wat ik in de basisrapportage heb gemeld wil ik te zijner tijd in samenspraak met uw Kamer kijken hoe en wanneer invulling gegeven kan worden aan de eindevaluatie.

Vraag 14

a. Wat is het verschil tussen een 'deterministische' en een 'probabilistische' raming?

b. Hoe leidt dit verschil tot een neerwaartse bijstelling van het budget met 56 miljoen euro?

Antwoord 14

a. Een deterministische raming gaat ervan uit dat er absolute zekerheid zou bestaan over geraamde hoeveelheden en eenheidsprijzen. Risico's worden in een deterministische raming op een vrij eenvoudige wijze berekend. De ervaring leert echter dat rekening moet worden gehouden met onzekerheden. In een probabilistische raming wordt wel gerekend met spreidingen rond hoeveelheden en kosten. Ook worden in een probabilistische raming de kansen van optreden van risico's volledig doorgerekend. De uit de probabilistische berekening volgende bandbreedte geeft daarom een completer beeld van mogelijke kosten dan een deterministische raming.

b. Doordat in een probabilistische raming kansen en risico's probabilistisch worden doorgerekend en rekening wordt gehouden met de spreiding in prijzen en hoeveelheden, ontstaat er verschil met een deterministische berekening waarin hiermee geen rekening wordt gehouden. Over alle projectramingen samen bedraagt dit verschil 56 M€ voor HWBP-2.

Vraag 15

Kunt u toelichten waarom de raming voor het HWBP-2 in totaal met 75 miljoen euro is verlaagd?

Antwoord 15

Mede in het kader van de Groot Project status zijn de top30 projecten opnieuw geanalyseerd en zijn de ramingen geactualiseerd.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 16

- a. Waarom is er een verschil tussen de beschikbare middelen voor het HWBP-2 in de begroting 2012, en de in de basisrapportage geprogrammeerde middelen?
- b. Hoe groot is dit verschil?
- c. Waar worden de overtollige begrotingsmiddelen voor ingezet?

Antwoord 16

- a. De basisrapportage heeft als peildatum 30 juni 2011 en de begroting is daarna afgerond. In de basisrapportage is de verstrekte prijscompensatie niet meegenomen, in de begroting is deze wel verwerkt. In de basisrapportage is een totaal budget opgenomen voor het HWBP-2 van € 3.180 mln. en in de begroting € 3.187 mln.
- b. 7 mln.
- c. In de begroting 2012 is deze 7 mln. toegevoegd aan het budget van HWBP-2.

Vraag 17

- a. Kunt u aangeven hoe omgegaan dient te worden met het feit dat de resultaten van de derde toetsing van de primaire waterkeringen nog niet zijn opgenomen in het HWBP-2?
- b. Kunt u vervolgens ingaan op het feit dat hierdoor nog niet kan worden ingegaan op de mogelijke consequenties hiervan voor het HWBP-2?
- c. Wat zijn de consequenties hiervan voor het HWBP-2?

Antwoord 17

- a. Resultaten van de derde toetsing worden gerapporteerd in de Landelijke Toetsrapportage (LRT) en vormen de basis voor het volgende Hoogwaterbeschermingsprogramma. Hierover wordt u separaat voor 5 december over geïnformeerd.
- b. In principe bestaat het HWBP-2 uit dijkvakken en kunstwerken die afgekeurd zijn tijdens de 2e toetsing. Zodra de LRT openbaar is, zal ik onderzoeken in hoeverre er raakvlakken zijn tussen de derde toetsing en het HWBP-2.
- c. Een raakvlak kan bijvoorbeeld zijn dat delen van een dijkvak aangrenzend aan een lopende HWBP-2 maatregel afgekeurd zijn.

Vraag 18

- a. Wat zijn de consequenties van de derde toetsing van de primaire waterkeringen voor de scope en de financiën van het HWBP-2?
- b. Hoe wordt het uitgangspunt, dat het saldo van mee- en tegenvallers op programmaniveau van HWBP-2 wordt verrekend met het budget voor HWBP-3, concreet uitgewerkt?
- c. In hoeverre is er, gelet op het uitgangspunt dat het saldo van mee- en tegenvallers op programmaniveau van het HWBP-2 wordt verrekend met het budget voor het HWBP-3, een risico dat problemen bij het HWBP-2 worden afgewenteld op het HWBP-3?
- d. Welke consequenties heeft dit voor de uitvoerbaarheid van het HWBP-3?
- e. Wordt de Kamer geïnformeerd over de resultaten van de derde toetsing, en de financiële gevolgen hiervan voor het HWBP-2 en het HWBP-3? Zo ja, wanneer en hoe? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 18

- a. Er zijn in principe geen consequenties voor de scope en de financiën van HWBP

2: de verbeterwerken voortkomend uit de derde toetsing worden opgepakt in het kader van het volgende HWBP. Mocht het aantoonbaar doelmatiger zijn een dijkvak mee te nemen in HWBP 2, dan dient hiertoe door de beheerder een verzoek ingediend te worden en zijn daarop de financiële spelregels van het volgende HWBP van toepassing.

b. Voor zowel de uitvoering van het HWBP-2 als de voorbereiding van het HWBP-3 is het van belang dat de budgetten niet continu fluctueren. Voorstel is om elke twee jaar o.b.v. de dan actuele voortgangsrapportage verrekening te laten plaatsvinden tussen het HWBP-2 en het HWBP-3 en dit te verwerken op het eerstvolgende begrotingsmoment.

c. Dit risico bestaat. De budgetten voor HWBP-2 en HWBP-3 zijn een soort communicerende vaten. Het biedt ook kansen. Als het HWBP-2 voortvarend en binnen raming wordt uitgevoerd, betekent dit dat er geld aan het budget van het HWBP-3 kan worden toegevoegd. Dit geeft ook een efficiencyprikkel bij beheerders.

d. Het volgende Hoogwaterbeschermingsprogramma kent een andere financieringsconstructie. Dit programma zal worden gefinancierd door rijk en waterschappen waarbij er jaarlijks een vast bedrag beschikbaar is. Een lager budget heeft gevolgen voor de planning van HWBP-3. Dit hangt echter mede af van het uitvoeringstempo en de voorbereiding van het volgende HWBP.

e. Ja, uw Kamer kan eind november een integrale waterveiligheidsbrief verwachten waarbij de LRT wordt meegestuurd.

Vraag 20

a. Wordt de Kamer over het budget van het HWBP-3 geïnformeerd? Zo ja, wanneer? Zo nee, waarom niet?

b. Hoeveel middelen zijn er nog beschikbaar voor het HWBP-3, nu er een kasschuif heeft plaatsgevonden?

Antwoord 20

a. De Kamer is geïnformeerd over het budget van HWBP-3 in de begroting 2012. In tegenstelling tot het HWBP-2 is het HWBP-3 geen groot project. Informatie over het budget van dit project loopt dan ook via de begroting.

b. In de begroting 2012 van het Infrastructuurfonds is het budget voor het HWBP-3 (€ 558 mln.) opgenomen in het projectoverzicht van het realisatieprogramma waterkeren (11.03.01, pagina 25).

Vraag 21

Kunt u een integraal overzicht geven van de beschikbare middelen voor HWBP-3, waaruit blijkt hoeveel middelen beschikbaar waren vóór de herschikkingen in het kader van het Bestuursakkoord Water en hoeveel middelen nu (het actuele meerjarige budget op basis van de begroting 2012) beschikbaar zijn?

Antwoord 21

Een integraal overzicht van de beschikbare middelen voor het HWBP-3, totaal € 558 mln., is opgenomen in het projectoverzicht van het realisatieprogramma waterkeren (11.03.01, pagina 25) van de ontwerpbegroting van het Infrastructuurfonds 2012. Voor het afsluiten van het Bestuursakkoord Water waren geen middelen beschikbaar voor het HWBP-3.

Vraag 22

a. Kan er, gedurende de looptijd van het HWBP-2, jaarlijks geschoven worden tussen het budget voor het HWBP-2 en het budget voor het HWBP-3?

b. Kunt u voortaan in iedere voortgangsrapportage het budget voor het HWBP-2 en het HWBP-3 in samenhang presenteren?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Antwoord 22

- a. Indien de prognose eindstand sterk afwijkt van het budget, kan het wenselijk zijn om jaarlijks te schuiven tussen de budgetten. Het is van belang dat de budgetten niet continu fluctueren.
- b. Het in antwoord 22a genoemde uitgangspunt zal voor de begroting 2013 nader worden uitgewerkt.

Vraag 23

Waarom wordt de Kamer geïnformeerd op basis van een 70%-onzekerheidsmarge, en niet op basis van de gangbare 90%-onzekerheidsmarge?

Antwoord 23

Binnen IenM zijn projecten verplicht conform de SSK-systematiek de raming op te stellen. Vanuit deze systematiek is het gebruikelijk om een bandbreedte te hanteren. Deze bandbreedte wordt berekend door de waarden te bepalen voor overschrijdingskansen van 15 en 85%. In 70% van de gevallen (dus tussen 15% en 85%) zullen de uiteindelijke projectkosten vallen binnen de grenzen van de bandbreedte. Het door u aangegeven percentage van 90% komt mij niet bekend voor.

10. de Ontwerp Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

Op welke wijze wordt zorg gedragen voor een goede afstemming tussen de projecten Extra Spuicapaciteit (ESA) en Toekomst Afsluitdijk?

Antwoord 1

Gezien de raakvlakken tussen beide projecten, vindt overleg en afstemming plaats en worden keuzes in samenhang gemaakt. Daartoe is binnen het ministerie van I&M op DG-niveau een stuurgroep gevormd.

Vraag 2

In hoeverre is, gezien uw antwoord - zoals gegeven in het verslag schriftelijk overleg (32308-4) - dat alleen de beleidskeuzen en dus niet de ontwikkelingsperspectieven onderdeel uitmaken van de voorkeursbeslissing, een eerlijke vergelijking van de marktvisies mogelijk (ook financieel), aangezien de marktpartijen vaak ook de nu als ontwikkelingsperspectieven opgenomen maatregelen hebben meegenomen in hun plannen?

Antwoord 2

De marktvisies zijn op diverse aspecten met elkaar vergeleken. Geen van deze visies is in zijn geheel haalbaar gebleken. Wel zijn in het concept-voorkeursalternatief en in de ontwikkelingsperspectieven kansrijke elementen uit verschillende marktvisies benut en gecombineerd.

Vraag 3

- a. voor welk bedrag zijn de vispassages, waarvan het aantal, de locatie en de precieze vormgeving nog ongewis zijn, maar die wel als beleidskeuze zijn opgenomen, meegenomen in de kostenraming?
- b. op basis van welke gegevens?

Antwoord 3

In de kostenraming die ten grondslag heeft gelegen aan de budgetreservering voor het overslagbestendig maken van de dijk en de renovatie van de kunstwerken zijn de kosten voor vispasseerbaarheid niet opgenomen. Daarvoor zijn namelijk middelen voor uitvoering van de Kaderrichtlijn Water gereserveerd ter hoogte van ca. € 3 mln. Deze kosten zijn bepaald in het programma voor de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water en hiermee voldoet het Rijk aan de KRW-doelstelling voor de Afsluitdijk.

Vraag 4

Kunt u een duidelijke, objectieve berekening geven van het kostenniveau van zowel het Stormschild als van de overslagbestendige dijk?

Antwoord 4

De kosten voor het stormschild zijn geraamd op € 317 mln. Die voor de overslagbestendige dijk op € 226 mln. De kostenramingen zijn gebaseerd op standaarden die daarvoor binnen de overheid gebruikelijk zijn en bevatten een gebruikelijke onzekerheidsmarge van 25%.

Vraag 5

- a. Waarom noemt u de opmerking uit de officiële zienswijze van de provincie Fryslân op de ontwerp-structuurvisie over het onvoldoende helder weergeven van

de gemaakte afspraken uit het bestuurlijk overleg van 15 juni 2011 'een geluid uit de regio'?

d. Is dit geen diskwalificatie van een officiële zienswijze van een medeoverheid?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Antwoord 5

Ik hecht sterk aan de officiële zienswijze van de provincie Fryslân. Daarmee zal op een zorgvuldige wijze worden omgegaan en worden meegenomen in de nota van antwoord. Deze zal, naar verwachting eind december, bij de definitieve structuurvisie aan de Staten-Generaal worden aangeboden.

Vraag 6

- a. Kunt aangeven wat u onder een integrale plankaart in het kader van de structuurvisie verstaat?
- b. Welk detailniveau heeft een dergelijke plankaart in uw visie?
- c. Is dit detailniveau vergelijkbaar met het detailniveau van de plankaarten uit de integrale marktvisies?

Antwoord 6

- a. Paragraaf 4.1 van de ontwerp-structuurvisie Toekomst Afsluitdijk bevat de structuurvisiekaart. De structuurvisiekaart schetst de beleidskeuzen.
- b. Een structuurvisie bevat een besluit op hoofdlijnen. Daarmee is een structuurvisiekaart een kaart op hoofdlijnen. Het detailniveau van de structuurvisiekaart is passend bij de inhoud van de structuurvisie.
- c. De kaarten van de integrale marktvisies waren onderling van een verschillende mate van detail. Daarnaast is ook binnen marktvisies gebruik gemaakt van beeldmateriaal van uiteenlopend detailniveau.

Vraag 7

Op welke wijze kan de Kamer zich uitspreken over de Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk en de bestuursovereenkomst, voordat deze definitief worden vastgesteld respectievelijk getekend?

Antwoord 7

De Kamer heeft de gelegenheid gehad zich uit te spreken over de ontwerp-Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk en heeft dit gedaan door middel van een verslag van een schriftelijk overleg. Op 5 december a.s. ga ik daarover met uw Kamer in gesprek. Deze bespreking zal ik betrekken bij het definitief vaststellen van de Structuurvisie. Per separate brief zal ik ook de concept-bestuursovereenkomst toesturen, zodat deze ook bij het wetgevingsoverleg water van 5 december a.s. kan worden betrokken.

Over de concept-bestuursovereenkomst bestaat bestuurlijke overeenstemming met de regio. In artikel 2.3, vierde lid van de Wet Ruimtelijke Ordening is bepaald dat de Tweede Kamer binnen acht weken na toezending van de definitieve structuurvisie kan besluiten tot beraadslaging daarover. Conform de motie Jacobi c.s. van 20 juni jl. zal ik naast de definitieve structuurvisie ook de definitieve bestuursovereenkomst toezenden. Ik verwacht dat dat eind december kan plaatsvinden.

XII

Vraag 1

"Waar zijn de voorgenomen besparingen omgevingsrecht, primaire waterkeringen en opheffing van het Waddenfonds (inclusief de korting van 5 miljoen euro vanaf 2012) in de begroting van Infrastructuur en Milieu terug te vinden? Wat zijn de consequenties hiervan voor de begroting van Infrastructuur en Milieu? Of, simpeler, waar zijn deze besparingen naartoe gegaan?"

Antwoord 1

De taakstelling vereenvoudiging omgevingsrecht uit het Regeerakkoord is in de begroting 2012 verwerkt op de projecten Ruimte voor de Rivier, HWBP-2, Afsluitdijk en KRW. We gaan ervan uit dat met besparingen op de primaire waterkeringen wordt gedoeld op taakstelling 28b uit het Regeerakkoord (maatregelen waterschappen). Deze taakstelling is afgedragen aan het Ministerie van Financiën. Met het sluiten van het Bestuursakkoord Water dragen de Waterschappen bij aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma, waardoor per saldo evenveel geld voor de primaire keringen beschikbaar blijft. De bijdragen van de Waterschappen zijn als ontvangsten geraamd en opgenomen in de tabel onderaan pagina 93 van de begroting van het Infrastructuurfonds.

De efficiencykorting van € 5 mln. per jaar op het Waddenfonds (vanaf 2012 tot en met 2026) is bij Nota van Wijziging 2011 van VROM op artikel 2 Realisatie Nationaal Ruimtelijk Beleid verwerkt. Artikel 2 van de VROM begroting is in een later stadium (Incidentele Suppletoire Begroting) artikel 52 op de I&M begroting geworden.

Alle bovengenoemde ingeboekte besparingen zijn afgedragen aan het Ministerie van Financiën. Daar vormen ze een onderdeel van het totaalpakket aan bezuinigingen uit het regeerakkoord (18 miljard euro).

Vraag 19

Wat is de mate van onzekerheid ten aanzien van de beoogde doelmatigheidswinst van 750 mln. vanaf 2020 als gevolg van het Bestuursakkoord Water (Kamerstuk 27625, nr.204)?

Antwoord 19

Met het uitvoeren van de maatregelen in het Bestuursakkoord Water streven rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven naar een doelmatigheidswinst van jaarlijks 750 miljoen euro in 2020.

In de loop van de komende jaren zal al werkende aan een doelmatiger waterbeheer meer duidelijkheid ontstaan over de exacte invulling van de doelmatigheidswinst. Zoals ook in het Bestuursakkoord Water is afgesproken zal de voortgang van de uitvoering worden gemonitord en daarover jaarlijks worden gerapporteerd.

Vraag 20

Wanneer komt het wetsvoorstel over de Waterschapsverkiezingen naar de Kamer?

Antwoord 20

Het wetsvoorstel is inmiddels aan uw Kamer gestuurd.

Vraag 49

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het Kierbesluit Haringvlietsluizen?

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Antwoord 49

Na het Algemeen Overleg over het Besluit beheer Haringvlietsluizen op 28 juni 2011 is direct het overleg met de provincie Zuid-Holland en het waterschap Hollandse Delta hervat. In afstemming met provincie en rijk brengt het waterschap momenteel in beeld op welke wijze de compenserende maatregelen sober en doelmatig kunnen worden gerealiseerd nu omstandigheden gewijzigd zijn. De samenhang van de compenserende zoetwatermaatregelen met de intrekking van Deltanatuur en de uitwerking van het decentralisatieakkoord Groen in een herijkte EHS, is momenteel punt van bespreking tussen rijk, provincie en waterschap. Gemeenten op Goeree-Overflakkee en Voorne-Putten zijn hierover geïnformeerd en worden nader betrokken zodra de kaders voor uitvoering helder zijn. Vervolgens worden afspraken met waterschap, gemeenten en provincie bekrachtigd in een samenwerkingsovereenkomst.

Vraag 50

Blijft klimaatverandering nog steeds het thema na het herijken van de campagne "Nederland leeft met water"?

Antwoord 50

De campagne "Nederland leeft met water" heeft tot doel het draagvlak bij het publiek te vergroten voor maatregelen op het gebied van het waterbeheer. De campagne is niet specifiek gericht op het thema klimaatverandering. De herijking van de campagne, een samenwerkingsverband tussen rijk en regionale overheden, heeft betrekking op de organisatie en de verantwoordelijkheidsverdeling, en op de keuze van de in te zetten communicatiemiddelen. Het doel van de campagne is geen onderwerp van de herijking.

Vraag 51

- a. Hoeveel wordt er bezuinigd in 2012 op het artikel Waterkwantiteit/Waterkwaliteit (art. 31.03)? Kunt u dit uitsplitsen naar de bedragen gerelateerd aan de oorspronkelijke artikelen?
- b. Op welke wijze bent u voornemens om de waterkwaliteit op het vereiste niveau te brengen? Welke invloed heeft de temporisering van de KRW-maatregelen hierop?

Antwoord 51

a. Er wordt niet bezuinigd op het artikel waterkwantiteit/waterkwaliteit (art 31.03) van HXII in 2012. Door de taakstelling kaderrichtlijn water van het Regeerakkoord is het Verbeterprogramma Waterkwaliteit Rijkswateren op het Infrastructuurfonds (IF artikel 11.03) in 2012 met € 20 mln gekort.

b. In de periode tot en met 2015 wordt een omvangrijk pakket maatregelen uitgevoerd. Ik zal u regelmatig over de voortgang van de uitvoering informeren. Ik verwacht tegen 2015 dan ook een verbetering van de waterkwaliteit. Maar er is meer nodig. De Europese Commissie vraagt mij om in 2015 de Stroomgebiedbeheerplannen uit 2009 te actualiseren. Tegen die tijd bekijk ik welke maatregelen na 2015 nog moeten worden uitgevoerd.

Daarbij vormen de maatregelen die ik nu heb moeten temporiseren een belangrijk vertrekpunt, evenals de maatregelen die in de Stroomgebiedbeheerplannen van 2009 reeds zijn voorgesteld voor de periode na 2015. Ik betrek daar dan ook bij de resultaten van het Innovatieprogramma KRW, de toestand van de waterkwaliteit en de financiële situatie op dat moment. Bovendien kan ik dan

beoordelen of de aanpassingen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid ruimte opleveren voor aanvullende inrichtingsmaatregelen en welke bijdrage aan de waterkwaliteit mag worden verwacht van het generiek beleid, zoals het 5e Actieprogramma Nitraat.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 52

- a. Kunt u bevestigen dat er na 2020 nog geen uitgaven zijn opgenomen ten aanzien van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in de meerjarenramingen? Klopt het dat u tussen 2020-2027 jaarlijks 50 mln. aan besparingen ingeboekt hebt ten aanzien van uitgaven bedoeld voor de Kaderrichtlijn Water?
- b. Kunt u aangeven hoe de verwachte doelrealisatie voor de KRW in Nederland zich verhoudt tot de overige EU-lidstaten?
- c. Kunt u in een overzicht uiteenzetten hoe alle in de begrotingsstukken van 2011 geraamde uitgaven ten behoeve van de KRW per jaar tussen 2011 en 2027 zich verhouden tot de op dit moment geraamde uitgaven, en daarbij de percentuele bezuiniging aanduiden?
- d. Kunt u aangeven wat de effecten van de versoeringen in de maatregelen ten behoeve van het halen van de Kaderrichtlijn Water doelstellingen zijn voor het verbeteren van de waterkwaliteit van de Noordzee?
- e. Hoe waarborgt u dat het waterbeleid adequaat geïmplementeerd en uitgevoerd wordt door de andere waterbeheerders? Bent u in de laatste 10 jaar door de Europese Commissie in gebreke gesteld op terrein van de KRW of lopen er momenteel geschillen met de Europese Commissie? Zo ja, wat waren de redenen en wat zijn/waren de (financiële) consequenties daarvan?
- f. Hoe kan op basis van de begroting 2012 straks een oordeel gegeven worden over hoe efficiënt de maatregelen ten behoeve van de waterkwaliteit in Nederland worden uitgevoerd? Hoe waarborgt u de kwaliteit en juistheid van de gegevens voor de EU-rapportage voor de Kaderrichtlijn Water, gezien het feit dat er in de begroting 2012 geen indicatoren meer voor regionale wateren zijn opgenomen?
- g. Waarom legt de indicator over het aantal (KRW)-maatregelen van Rijkswaterstaat geen relatie meer met de kosten?

Antwoord 52

- a. Er zijn na 2020 nog geen uitgaven opgenomen ten aanzien van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in de meerjarenramingen. De taakstelling van 50 mln per jaar na 2020 is ingeboekt op het verlengde Infrastructuurfonds 2021-2028.
- b. Ook in andere landen zullen lang niet alle doelen in 2015 zijn gerealiseerd. Andere landen hebben daarom ook een beroep gedaan op de mogelijkheid die de KRW biedt om doelen later dan in 2015 te realiseren. Het bepalen van de mate van doelrealisatie in 2027 is ook in andere landen niet goed mogelijk. Ook daar is men net begonnen met de uitvoering, is het beeld van de huidige toestand onvolledig en zijn er onzekerheden in de inschatting van de effecten van maatregelen. Met het beschikbaar komen van gegevens over de toestand van het water en de effectiviteit van maatregelen wordt dat beeld steeds scherper. Met de actualisatie van de Stroomgebiedbeheerplannen in 2015 en 2021 is het mogelijk om het maatregelpakket aan te passen, zodat uiteindelijk de afgesproken doelen gerealiseerd worden.

C.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2011 - 2020	2021 - 2028
IF 2011	86	42	58	64	86	63	68	63	63	73	666	0
Taakstelling RA	-20	-20	-20	-40	-50	-50	-50	-50	-50	-50	-400	-400
Bezuiniging %	23 %	48 %	34 %	63 %	58 %	79 %	74 %	79 %	79 %	68 %	60%	
Div. techn. Mutaties	+53	-5	-1	+9	-2	+2	-16	-13	-13	-23	-9	0
OTB 2012	119	17	37	33	34	15	2	0	0	0	257	-400

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

d. De versoeringen in de maatregelen ten behoeve van het halen van de Kaderrichtlijn Water doelstellingen hebben nauwelijks invloed op het verbeteren van de waterkwaliteit van de Noordzee. De temporisering betreft met name inrichtingsmaatregelen en het effect daarvan op de chemische waterkwaliteit is beperkt. Het is met name die chemische waterkwaliteit die van belang is voor de toestand van de Noordzee.

e1. Een adequate implementatie en uitvoering van het waterbeleid door de andere waterbeheerders wordt gewaarborgd door de Waterwet. Daarin zijn de bevoegdheden en taken van de waterbeheerders benoemd.

e2. Nederland is één van de 11 lidstaten die in gebreke is gesteld vanwege de interpretatie van het begrip "waterdienst" uit de KRW. De lidstaten zijn van mening dat de KRW zich beperkt tot de levering en afvoer van water (drinkwater en afvalwater), terwijl de Commissie ook allerlei andere functies mee wil nemen (waterkracht, scheepvaart, overstromingsbeheer). Voor deze waterdiensten moeten dan de kosten worden teruggevorderd op de gebruikers. De consequenties van de ingebrekestelling zijn pas duidelijk na afronding van de ingebrekestellingsprocedure.

f. De doelstelling van het onderdeel waterkwaliteit op de begroting is "Het bereiken van een goede ecologische en chemische kwaliteit van de oppervlaktewateren in de stroomgebieden van de Rijn, Maas, Schelde, Eems en de Noordzee en het bereiken van een goede chemische en kwantitatieve toestand van de grondwateren in de vier stroomgebieden, conform de voorschriften zoals opgenomen in de Kaderrichtlijn Water." Het rijk heeft een primaire verantwoordelijkheid voor het hoofdwatersysteem en daarom is de voortgang van de uitvoering van de maatregelen van Rijkswaterstaat als indicator opgenomen. De indicator voor het regionaal watersysteem is geschrapt omdat IenM hier alleen systeemverantwoordelijk voor is.

Daarnaast wordt regelmatig over de voortgang van de uitvoering van maatregelen voor alle waterlichamen gerapporteerd. Conform de eisen van de Kaderrichtlijn Water zullen de resultaten die in 2012 aan de Kamer worden gepresenteerd, ook aan de Europese Commissie worden gerapporteerd.

De effectindicator voor het hoofdwatersysteem is vervallen omdat dit naast het beheer van het watersysteem ook een resultante is van de natuurlijke omstandigheden. De toestand van alle waterlichamen wordt gemonitord en voor iedere planperiode weergegeven in de Stroomgebiedbeheerplannen.

Hiermee wordt kennis verkregen over de effectiviteit van de maatregelen ten behoeve van de waterkwaliteit in Nederland. Met deze kennis kan eventueel het

maatregelpakket worden bijgestuurd.

g. De maatregelen beogen de doelen van de Kaderrichtlijn Water te realiseren. De relatie met de kosten wordt gelegd in de begroting van het Infrastructuurfonds en het MIRT.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 53

Valt onder het ecologische monitoringsonderzoek naar de Noordzee ook het in kaart brengen van veranderingen in de toestand van de rode lijsten voor zover het deze soorten betreffen die in de Noordzee voorkomen?

Antwoord 53

Nee. Het ecologische monitoringsonderzoek dat in de begroting is vermeld, is specifiek onderzoek om onze kennis rond de effecten van windparken op zee te vergroten. Zo wordt onder andere de verspreiding, de migratiepatronen en het foerageren van zeevogels in kaart gebracht en zeezoogdieren geteld. Het onderzoek is niet bedoeld om soorten met een rode lijst status of veranderingen daarin in kaart te brengen. Omdat bruinvissen en zeehonden een rode lijst status hebben, leveren de tellingen in het ecologisch onderzoek voor windenergie op zee mogelijk wel aanvullende informatie op waarmee meer inzicht ontstaat in veranderingen in de toestand van deze soorten.

Infrastructuurfonds

Vraag 7

a. Betekent de "fifty-fifty-deal" met de waterschappen dat alle projecten, die nu reeds zijn gestart of ingepland, volledig door het Rijk worden bekostigd? Zo nee, welke projecten die nu reeds zijn gestart of ingepland vallen onder deze afspraken?

b. Welke consequentie heeft de "fifty-fifty-deal" met de waterschappen voor de belasting die geheven wordt in de waterschappen? Wat betekent deze voor de ingezetenen?

Antwoord 7

a. Nee, de waterschappen dragen ook reeds bij aan het HWBP-2 en de lopende projecten, zoals beschreven op p.16 van de basisrapportage.

b. In het bestuursakkoord is afgesproken dat in 2020 jaarlijks 750 miljoen euro doelmatigheidswinst wordt gerealiseerd. Van die 750 miljoen euro wordt 300 miljoen euro bespaard op het watersysteembeheer door rijk, provincies, waterschappen en gemeenten. Het grootste deel hiervan zal door de waterschappen worden bespaard en dit heeft effect op de kosten die worden gedekt uit de watersysteemheffing. Aangezien de bijdrage van de waterschappen aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma ook via de watersysteemheffing wordt opgebracht, kunnen de waterschappen op termijn de maatregelen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma lastenneutraal cofinancieren. De lastenontwikkeling en de besparingen worden gemonitord.

Vraag 54

Welke 5 maatregelen in het kader van Ruimte voor de Rivier komen te vervallen?

Antwoord 54

Dit zijn de dijkverbetering Neder-Rijn/Geldersche Vallei, de kadeverlaging Biesbosch, de dijkverbetering Lek/Lopiker- en Krimpenerwaard, obstakelverwijdering Suikerdam en polderkade naar de Zandberg en de kribverlaging Waalbochten.

Over de projecten voor de IJssel zal ik u in een aparte brief informeren parallel aan onderhavige antwoorden. Deze geschrapte maatregelen zijn scopewijzigingen en zijn in de VGR's gemeld.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 58

Kunt u in de vorm van een overzicht uiteenzetten welke uitgaven er via het Infrastructuurfonds ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water (KRW) per jaar tussen 2011 en 2027 geraamd werden voor en na de versoering en temporisering van de KRW uitgaven, zoals aangekondigd in het regeerakkoord, alsmede wat per jaar de percentuele bezuiniging op deze middelen is?

Antwoord 58

Zie tabel bij antwoord 52c (begroting hoofdstuk 12).

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Joop Atsma